גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ

נִפְלָאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

המחנך עוסק בתיקון הלב, ובעצם הפעולה שלו היא המשכה
מהשכל אל הלב — שמה שלומדים לא ישאר רק בשכל, אלא יאיה,
יעורר וילהיב את הלב. **המדריך** הוא מורה דרך באופן מעשי,
מגיע להנהגה בפועל — התפקיד שלו הוא להמשיך חיות
מהלב אל המעשה, שהמעשים לא יהיו "מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה"
אלא מתוך חיות פנימית.

[מתוך השיעור 'אימון, חינוך והדרכה']

עקב תשפ"ה

הגליון מוקדש לזכות החתן והכלה **ישבעם ותכלת־יהועדן** שי' **גנוט** לרגל בואם בברית הנישואין -
אור ל**טו"ב מנחם-אב תשפ"ה**. שיהיה בנין עדי-עד

עקב ה'תשפ"ה

04 **יחוד הצדיק והרשע**
צדיק ורשע ביחסים עם ה',
עם הזולת ובתוך עצמי
אורות התהו של הרשע
מכתירים את הצדיק

07 **אימון, חינוך והדרכה**
שיעור למדריכי תנועת בית דוד
רבי־מורה־מדריך־מחנך

20 **"את הברית ואת החסד"**
קבלת פנים לחתן וכלה
סוד שם הטוב והאיכות
שמביאים הביתה החתן והכלה

25 **הניגון החסידי**
ניגון מספר 555
מחדש כסלו תשפ"ד

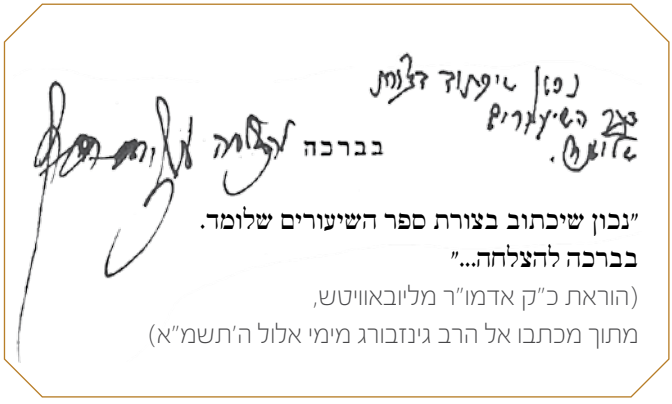
26 **הסיפור החסידי**
תזהרו מהצדיק הזה...
רבי אהרן מבעלז

28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
המתקת חרדה ודכאון, אופן לימוד
נגינה וחוסר החלטיות בשידוך

29 בֶּאֱמוּר לְעֵלֶה
גַּם הַנְּסָיוֹנוֹת
רָזִי יְסַפֵּר לָנוּ לָמָּה צָרִיךְ נִסְיוֹנוֹת בַּחַיִּים
וּמַהִי הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה לְהִתְבַּגֵּר

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם־
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווה

"נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד.
בברכה להצלחה..."
(הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

הקדמת המערכת

השבוע בגליון שלשה שיעורים: **ציוץ** מורחב של הרב **ברשת** X על **יחוד הצדיק והרשע**, שיעור ל**מדריכי בית־דוד** ו**קבלת פנים לחתן וכלה**.

השיעור הראשון – **יחוד הצדיק והרשע** – 'ציוץ' של הרב, כמנהג שהתחיל בשבוע שעבר, הוא **התבוננות מרתקת** על **השילוב** ההכרחי **בין הצדיק והרשע**, ביחסים **בין ה' והאדם**, **בין האדם לזולתו** ו**בתוך האדם עצמו**. קצר, קולע ו**מעורר מחשבה**.

השיעור השני – **אימון, חינוך והדרכה** – הוא **'סמינר הדרכה' חסידי** למדריכים ב**תנועת הנוער** של הרב, **'בית דוד'**. השיעור **נע** בצורה מעוררת השתאות **בין השכלות גבוהות ועמוקות להדרכות ותשובות לשאלות שעולות מהשטח**. אם השיעור **מעורר בכם קנאה**, על **חינוך חסידי** שעוד לא זכיתם לו, יש עצה פשוטה – **להצטרף לפעילות!**

השיעור השלישי – **את הברית ואת החסד** – הוא **התוועדות קבלת פנים** מחתונה משמחת שהיתה השבוע בין בנו של **ידידנו האהוב הרב משה גנוט**, ראש מחלקת אנגלית בגל־עיני והעורך של גליון Wonders, לבת של **תלמידים יקרים נוספים, משפחת מזיג**. השיעור עוסק ב**שם הסודי אהוה**, שם הטוב, בהופעות שלו בתחלת התורה ו**בפרשיות ואתחנן ועקב**, ובלימוד מהדברים ל**קשר בין חתן וכלה. מזל טוב!**

כמו תמיד אתם מוזמנים ל**אתר הקהילתי** שלנו להתעדכן במה **קרה**, מה **קורה** ומה **יקרה** – derechaim.info

שבת שלום ומבורך,
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת ראה הבעל"ט:
נ"ך יומי – ישעיה פרקים יג־יט; **משנה – שבועות** פרק ה.

שיעור

צדיק ורשע ביחסים עם ה', עם הזולת ובתוך עצמי

יחוד הצדיק והרשע

קיצור מהלך השיעור

העולם נברא כך שיש בו **'זוגיות' בין צדיק ורשע**, שבאה לידי ביטוי בדרכים שונות: **ביחסים עם ה'**, אדם צריך להכיר שהוא הרשע וה' הוא הצדיק, וממילא לעסוק **במחשבות על ה' במקום על עצמו**. ביחס לזולת, בכל מפגש מתקבלת **תמונת־מציאות שלמה** דווקא כאשר אחד בתפקיד הצדיק ואחד בתפקיד הרשע. **בתוך האדם** עצמו, יסוד הבחירה הוא תנועה בין צדיק לרשע ועבודת התשובה של כל אחד היא **לחשוף בתוכו גם את הנקודה ההפכית**. "רשע מכתיר את הצדיק" ודווקא **בכח הרשע**, עם האורות דתהו שלו, **להפוך את הצדיק למלך** ולהביא את הגאולה. השיעור הזה הוא בעצם 'ציוץ' של הרב ברשת X, שמובא כאן כלשונו בצירוף מ"מ ומעט הערות (מדור חדש שהתחיל בשבוע שעבר).

צדיק ורשע בכל מפגש

"אשרי אדם לא יחשב הוי' לו עון ואין ברוחו רמיה"[א]. מתי ה' לא חושב לי עון? כאשר "אין ברוחי רמיה" — כאשר אינני מרמה את עצמי לחשוב שאני צדיק.

על אותו רמאי, הצדיק בעיניו, נאמר "אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת"[ב] — או שה' כאן או שאני ה'צדיק' כאן, או שה' הוא הצדיק ואני הרשע[ג] או להיפך ח"ו.

בכל מפגש של שנים צריך שאחד יהיה צדיק והשני רשע, אחד אור והשני כלי (חשך), אחד משפיע והשני מקבל (ולא תמיד הצדיק הוא המשפיע והרשע המקבל, יכול להיות הפוך, "אחליפו דוכתייהו").

אי אפשר ששני צדיקים יתיחדו יחד להיות אחד, שיתקיים בהם "והיו לבשר אחד"[ד] (והוא על דרך טענת הירח שאי אפשר לשני מלכים שישתמשו־שישמשו בכתר אחד[ה]).

רשימת הרב (ציוץ) ה' מנחם-אב תשפ"ה.

א תהלים לב, ב.

ב מטבע לשון שגור בקבלה וחסידות ע"פ סוטה ה, א (בשילוב עם יבמות קיב, ב).

ג ראה שמות ט, כז: "הוי' הצדיק ואני ועמי הרשעים".

ד בראשית ב, כד.

ה חולין ס, ב.

"**הילכו שנים יחדו בלתי אם נועדו**"[ו] (העולה "**שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד**"[ז]). מתי "ילכו שנים יחדו" (כאשר כל אחד מחדד את חברו, כדברי חז"ל[ח] על "ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו"[ט], עד שהופך בשר כל אחד ל"חדודין חדודין")? רק אם "נועדו" זה לזה, לדעת מי ביניהם הצדיק ומי הרשע. הזוג של צדיק ורשע הוא על דרך "שנים עדים"[יא], שכל עד צריך לראות את המציאות מנקודת מבט אחרת, גם במקום וגם בנפש — אחד רואה מתוך עיני צדיק והשני מתוך עיני רשע (וקשה לדעת מי נוטה ללמד זכות ומי נוטה ללמד חוב, ודוק). דוקא אז יוצא האמת לאמתו, איך ש"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", וד"ל (ועוד, נועדו היינו הוזמנו[יב], סוד ענית "הנני" זה לזה, לשון ענוה, כנודע[יג]).

> בכל מפגש של שנים צריך שאחד יהיה צדיק והשני רשע, אחד אור והשני כלי, אחד משפיע והשני מקבל ולא תמיד הצדיק הוא המשפיע והרשע המקבל, יכול להיות הפוך

לפי הנ"ל נשכיל לעומק פירוש הבעל שם טוב[יד] לפסוק דנן, "אשרי אדם אשר לא יחשב ה' לו עון" — אשרי אדם כזה שהוא מ"חושבי שמו" יתברך, ובאותו רגע שמסיח את דעתו מה' הדבר נחשב בעיניו לעון חמור. זהו גופא סימן ש"אין ברוחו רמיה", שאינו מרמה את עצמו להחשיב את עצמו צדיק, אלא ברור לו שה' הוא הצדיק ואני הרשע. וממילא מובן שאין לבזבז רגע לחשוב על אותו רשע (אני) אלא שעלי לקיים בכל רגע תמיד "שויתי הוי' לנגדי תמיד"[טו] (מתוך הידיעה הברורה שה' הוא "נגדי", כלומר ה'אנטי' שלי).

יסוד הבחירה – צדיק ורשע בכל אחד

"את זה לעֻמת זה עשה האלהים"[טז] — רשע לעומת צדיק וצדיק לעומת רשע. לכל צדיק יש רשע (בתוכו וגם מחוצה לו) שעליו להחזיר בתשובה. באמת, על כל אחד לעשות תשובה: על הרשע לעשות תשובה לגלות את נקודת הצדיק שבו ועל הצדיק לעשות תשובה לגלות את נקודת הרשע שבו (הדברים אמורים גם ביחס לצדיק גמור של התניא).

איוב (בעל היסורים, יסורי נפש מתוך חווית המציאות העגומה של "צדיק ורע לו"[יז], אינו מבין איך יתכן שהצדיק הוא הרשע...) אומר לה' "רבונו של עולם בראת צדיקים בראת רשעים"[יח], או צדיק או רשע, לא שניהם יחד. והיא טענת אמת כלפי ההנהגה מלמעלה, שמלמעלה "צדיק ורשע לא קאמר"[יט], שמצד התהוות המציאות מאת ה' לא יתכן צדיק ורשע גם יחד.

מה שאין כן מצד הבחירה החפשית שה' נתן לאדם, על מנת לעובדו יתברך, כלומר לעבד את 'עור' ה' כביכול[כ], להופכו לאור[כא] בהיר בשחקים[כב] (אור חדש הנולד דוקא על ידי שחיקה — שחיקת האני של האדם).

מה שיורד מלמעלה הוא או־או, או צדיק כל

ו עמוס ג, ג.
ז דברים ו, ד.
ח תענית ז, א.
ט משלי כז, יז.
י רש"י על שמות יח, ט.
יא דברים יז, ו.
יב מלבי"ם על עמוס ג, ג.
יג ראה רש"י לבראשית כב, א; לז, יג. ובכ"מ.
יד כש"ט (קה"ת) אות קסט.
טו תהלים טז, ח.
טז קהלת ז, יד.
יז ברכות ז, א.
יח ב"ב טז, א.
יט נדה טז, ב.
כ כמבואר בחסידות – תו"א בראשית ה, ב; משפטים עו, א; לקו"ת ויקרא ב, ד. ובכ"מ – שעבודה היא לשון עיבוד עורות.
כא ראה בראשית רבה כ, יב (שבתורתו של רבי מאיר היה כתוב "כתנות אור" במקום "כתנות עור").
כב איוב לז, כא.

ימיו או להיפך, אך דוקא במה שעולה מלמטה — שלשם כך ה' נתן לנו בחירה חפשית, כדי שנוכל לעלות אליו יתברך באתערותא דלתתא — יתכן גם־וגם[כג], רגע צדיק ותיכף, ברגע הבא, רשע (ובאמת, יתכן שיהיו שניהם באותו רגע ממש — באותו רגע ממש אני בוחר גם להיות צדיק וגם להיות רשע). הרי "שבע יפול צדיק וקם"[כד] — הצדיק נופל להיות רשע וקם לתחיה, על ידי תשובה, לחזור לצדקתו, וביתר שאת, "מחיל אל חיל"[כה], מכח החלל שבאמצע[כו], מציאות הרשע שבו, שבין הצדיק הראשון שבו לצדיק השני שבו. רגע הצדיק שבו הוא כאשר איננו חושב על עצמו כלל רק מקיים "שויתי הוי' לנגדי תמיד", ורגע הנפילה, הרשע, שבו הוא כאשר מסיח את דעתו מה' וחושב על עצמו.

רגע הצדיק שבו הוא כאשר איננו חושב על עצמו כלל רק מקיים "שויתי הוי' לנגדי תמיד", ורגע הנפילה, הרשע, שבו הוא כאשר מסיח את דעתו מה' וחושב על עצמו

"רשע מכתיר את הצדיק"

והנה כתיב, "רשע מכתיר את הצדיק"[כז] — מי מכתיר את הצדיק להיות מלך על עם (צדיק על, גם במובן של על ידי[כח], רשעים)? הרשע! שרש הרשע הוא באורות המרובים של עולם התהו, וידוע באריז"ל שתהו היינו כתר[כט], ועל כן דוקא בכח הרשע להכתיר את הצדיק, להשפיע בו משרשו, שהאורות דתהו יומשכו בכלים דתיקון (סוד ביאת המשיח, כנודע[ל]). אותו רשע המכתיר את הצדיק היינו גם הרשע החיצוני וגם, ובעיקר, הרשע שבקרב הצדיק עצמו. רק צדיק כזה שמכיר היטב ברשע שבקרבו מסוגל להפוך מלך עם כתר על ראשו (דהיינו סוד יחוד יסוד ומלכות[לא], סוד "הילכו שנים יחדו" הנ"ל).

"**רשע מכתיר את הצדיק**" ר"ת **מראה**. יש מראה של שאר הנביאים, "במראָה אליו אתודע"[לב] (ב־**א** קמוצה), "אספקלריא דלא נהרא"[לג] — מסתכל במראה ורואה בעליל כמה שהוא רשע. ויש מראֶה (ב־**א** סגולה) של משה רבינו ("ומראֶה ולא בחידות"[לד]), אספקלריא המאירה, שכולה "שויתי הוי' לנגדי תמיד". והם בחינת "כה" ו"זה"[לה]. והנה מבואר בדא"ח שיש מעלה בנבואת "כה" של שאר הנביאים על נבואת "זה" של משה רבינו[לו]. יחסית, "זה" הוא הצדיק (שבשבילו נברא העולם — "לצוות לזה"[לז]) ואילו "כה" (כח המדמה, כינוי ליצר הרע, כנודע[לח]) הוא הרשע. אך מבוארלו???מקושרת ששרש "זה" בחכמה ואילו שרש "כה" בכתר. והיינו כנ"ל שהרשע דוקא הוא שבכחו להכתיר את הצדיק, וד"ל.

כג נתבאר לאחרונה בשיעורי רמב"ם רבים, וביניהם: אור לט' טבת תשפ"ד; כ' טבת תשפ"ד; ז' שבט תשפ"ד; מוצש"ק חיי שרה תשפ"ה; מוצאי כ"ד תמוז תשפ"ה.

כד משלי כד, טז.

כה תהלים פד, ח.

כו ראה קונטרס 'חנוך קטן' בתחלת שער היחוד והאמונה בתניא (והוא על דרך המבואר שבין "יש" ל"יש" ישנה מציאות של "אין" – ראה תניא אגה"ק ח; רסיסי לילה אות נב; תפארת שלמה מועדים, רמזי פורים עה"פ "אם מזרע היהודים"; ישמח ישראל שמיני אות קמא).

כז חבקוק א, ד.

כח ראה רש"י למלאכי ג, כד.

כט ע"ח שמ"ב פ"א.

ל שיחת כ"ח ניסן תשנ"א.

לא יחוד ה"צדיק יסוד עולם" (משלי י, כה) עם המלך (שתמיד יש בו ממד של רשע, בסוד "אשר נשיא יחטא").

לב במדבר יב, ו.

לג זהר ח"ב פב, ב (ובכ"מ). וראה סוכה מה, ב.

לד במדבר שם פסוק ח.

לה רש"י על במדבר ל, ב (ע"פ ספרי מטות).

לו המשך תער"ב ח"ב פשמ"ט.

לז שבת ל, ב.

לח לקו"מ כה (בסופה).

שיעור

שיעור למדריכי תנועת בית דוד

אימון, חינוך והדרכה

קיצור מהלך השיעור

בשבת האחרונה זכו מדריכי **תנועת הנוער בית דוד** – המפעילה 'חבורות' בעשרות ישיבות וחוות, כ"י – לשיעור ארוך ומעמיק. **פרק א** קשר את העיון ב**משמעות ההדרכה** ל**הפטרת נחמו**, כשהוא בונה מהלך של גדילה המתחיל מאימון **התינוק**, ממשיך בחינוך **הילד הקטן** ומגיע להדרכה של **מי שהתחייב במצוות**. הפרק מעמיק במעלה של **"יחד"** – תחושה של מדריך וחניכים בתנועת נער – גם ב**יחס ל"אחד"** (לא להבהל מהעומק של סיום הפרק, אחריו שוב התכנים מובנים יותר...). **פרק ב** מדבר על ארבע דמויות שמפתחות את כל האישיות – **רבי־מורה־מחנך־מדריך**. **פרק ג** הוא **שו"ת מרתק** עם המדריכים, שמכוון את **הפעילות בשטח הלאה וקדימה**. בסוף השיעור יש את "המעשה הוא העיקר" שנגזר ממנו – **הצטרפות לפעילות** בית דוד!

א. יעד ההדרכה

החידוש העיקרי בפרשת "ואתחנן" הוא הפסוק "שמע ישראל"[א]. עשרת הדברות שמופיעים בפרשה הם "כפלים לתושיה"[ב], הם כבר הופיעו קודם, אבל החידוש המרכזי הוא "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", פסוק היחוד שאומרים פעמיים בכל יום (וזו מצוה אחת במנין **תריג** – "הוי' אלהינו הוי' – אחד",

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שבת ואתחנן תשפ"ה – כפ"ח.

א דברים ו, ד.

ב איוב יא, ו.

וד"ל). לכן, מתבקש לחפש רמז לחידוש הזה של הפרשה גם בהפטרה. ואכן, סיום ההפטרה הוא פסוק שיש בו רמז מובהק של "שמע", כוונה של "שמע" שמובאת בחסידות[ג] – "**שמע**" ר"ת "**שאו מרום עיניכם**"[ד].

כתוב[ה] שמשה רבינו רצה לומר 'ראה ישראל',

ג לוח "היום יום" י"ט חשון (וראה אבודרהם דיני ק"ש).

ד ישעיה מ, כו.

ה לקו"ת ואתחנן ד"ה "ואתחנן" וביאורו. וכמה רמזים: "**שאו מרום עיניכם**" (**אחד** אותיות) עולה 793 (**אחד** פעמים **אין**, המספר של סוד העבור - "שארית החדש", מספר מגן דוד ה־**זה**) ויחד עם 1118 (פסוק היחוד) עולה 1911 (**הוי' אחד**" פעמים 7 ברבוע, 21 פעמים

בשיחה שלפני קונטרס כללי החנוך וההדרכה מוסבר החילוק בין חנוך להדרכה ושם מובא הפתגם ש"הבעל שם טוב הוא ראש המחנכים ואדמו"ר הזקן הוא ראש המדריכים"

דרך היא התקדמות לקראת יעד מוגדר. בהדרכה צריך להגדיר יעד מעשי, כמו מלכות ישראל. לכן קראנו לתנועה בית דוד – היעד הוא דוד

אבל עם ישראל לא היה במדרגה המתאימה לכך, והוא נאלץ להסתפק ב"שמע ישראל". "שבעים פנים לתורה"[ו] ויש כמובן גם מעלה לכתחילה ב"שמע"[ז]. בכל אופן, כאן רואים ברמז שמתוך ה"**שמע**" באה הראיה: "**שאו מרום עיניכם — וראו וגו'**". צריך לראות "**מי ברא אלה**", צירוף אותיות "**ברא אלהים**"[ח], כאשר שם **אלהים** מתחלק כאן ל"**מי**", הבינה (ששרשה במחשבה הקדומה דא"ק) ו"**אלה**", **ו ברבוע, סוד ו קצוות** (המדות דז"א) היוצאים מהבינה (רחם האם).

הדרכה – דרך ליעד

אם יש רמז מובהק ל"שמע" בפסוק החותם את ההפטרה, מתבקש למצוא בו רמז גם לתכלית של הפסוק, "אחד" (האותיות הגדולות בפסוק, ע רבתי ו־ד רבתי, הן בסוף המלים הללו, "שמע... אחד", אותיות עד־אשמח, כנודע[ט]). האם יש בפסוק בכלל את האותיות ח ו־ד (של אחד)?

אנחנו יושבים פה בשבת תחכמוני עם מדריכי תנועת בית דוד. השרש של הדרכה הוא **דרך**. הרבי הריי"צ כתב ופרסם את קונטרס "כללי החנוך וההדרכה"[י] — אותיות **חד** של אחד רומזות לשני השרשים **חנך־דרך**[יא]. בשיחה שלפני קונטרס כללי החנוך וההדרכה מוסבר החילוק בין חנוך להדרכה[יב] ושם מובא הפתגם ש"הבעל שם טוב הוא ראש המחנכים ואדמו"ר הזקן הוא ראש המדריכים"[יג] (הבעל שם טוב ואדמו"ר זקן הם "שני המאורות הגדולים"[יד] שנולדו בח"י אלול, בו התפרסם הקונטרס). בדרך כלל מבינים שחנוך שייך יותר לשכל והדרכה יותר למעשה — המשכה מלמעלה למטה, אבל אפשר להסביר גם שיש כאן העלאה מלמטה למעלה (וכדלקמן עוד). כתוב שהבעל שם טוב הוא תפילין של יד ואדמו"ר הזקן הוא תפילין של ראש[טו] — זהו סדר של מעלין בקדש.

בכל אופן, הדרכה, לשון דרך, אומרת שיש יעד. חנוך הוא יותר ההתחלה ("חנוך לשון

91, משולש 6 פעמים משולש 13, **אהיה** פעמים **הוי'־אדני**, סוד **יבק**) , ג"פ 637 (**יראת הוי'**, **הוי'־תורה**, **אחד** פעמים 7 ברבוע, כנודע).

ו במדבר רבה יג, טו; זהר ח"א מז, ב; ח"ג כ, א; רטז, א; רכג, א.

ז נתבאר באריכות בספר "קול הנבואה", וש"נ. וראה גם ד"ה "כל המאריך" תש"ל (וראה בשיעור "הכהנים הלוים" – נדפס בגליון ואתחנן־נחמו השתא – במעלת השמיעה על הראיה ביחס לבית המקדש השלישי).

ח בראשית א, א. וראה ספר הליקוטים ויחי פמ"ח.

ט זהר ח"ג רלו, ב. ראה סידור עם דא"ח שער הק"ש עז, ג ובכ"מ. "עד" היינו בכח הראיה של החכמה ו"אשמח" היינו "אם הבנים שמחה" (תהלים קיג, ט) בבינה ("אשמח" לשון עתיד, על דרך שם "אהיה" שבבינה).

י נדפס כהוספה ב לספר השיחות ה'תש"ג. **כללי החנוך וההדרכה** עולה **משיח בן דוד**, מתאים במיוחד לתנועת בית דוד (שמדריכיה וחניכיה הם "חילי בית דוד", כדלקמן). כשמציירים את 16 האותיות של כללי החנוך וההדרכה כרבוע הפנות שוות **טל** ("**הוי' אחד**", ג"פ **יג**) והשאר עולה 385 (**שכינה**, פירמידה של 10, 7 פעמים 55 שהוא משולש – תופעה יחודית, שפירמידת המספר שוה לכפולת משולש המספר, ודוק). זהו זוג שהוא כפולת 13 (3 פעמים 13) וכפולת 7 (55 פעמים 7), כאשר המכפילים (3 ו־55) משלימים ל־**חן**, ועם 13 ו־7 עצמם עולה הכל 78 (שרש **חנך** הנ"ל, ג"פ **הוי'**, ו צירופי **אחד**). כאשר מפרקים למספרים ראשוניים (כלומר, מפרקים את 55 ל־5 ו־11) כל המספרים הראשוניים כאן – 3, 5, 7, 11, 13 – עולים 39 (**טל**, **הוי' אחד**)!

יא השרשים **חנך־דרך** הם זוג של כפולות 13 (**חנך** עולה ו"פ 13, **ו צירופי אחד**, כנ"ל) ו־7 (**דרך** עולה ז"פ **לב**, כנגד **ז** מדות הלב).

יב שיחת ח"י אלול תש"ג.

יג וראה באורך **תשובת השנה** מאמר "חנוך והדרכה"; **אמנות החנוך** ח"א פרק 1.

יד סה"ש תש"ג עמ' 188; ספר המנהגים עמ' 101. ועוד.

טו ראה שיעור כ"ז תשרי תשס"ח; שיעור ב' סיון תשע"ז פ"ב.

התחלה"[טז]), אבל דרך היא התקדמות לקראת יעד מוגדר[יז]. בהדרכה צריך להגדיר יעד מעשי, כמו מלכות ישראל. לכן קראנו לתנועה בית דוד — היעד הוא דוד (כמו שדובר לאחרונה[יח]).

נחמה מלאה – רק בהגעה ליעד

ההפטרה מתחילה "נחמו נחמו", "נחמה בכפלים"[יט]. על מה הנחמה בכפלים? לפעמים כתוב[כ] — וגם הרבי מביא בשיחות[כא] — שזו נחמה על בית המקדש הראשון ועל בית המקדש השני, ויש עוד הסברים[כב]. כעת נסביר שאם יש נחמה כפולה הכוונה היא שהנחמה הראשונה היא — בלשון חז"ל — "נחמה פורתא", ורק בנחמה השניה מגיעים לתכלית הנחמה. מה הכוונה?

נקדים שיתכן שאין עוד פרשה בתורה שרואים בה את הקשר הברור והמובהק בין שם הפרשה לשם ההפטרה כמו שרואים בפרשת ואתחנן. הפרשה פותחת ב"ואתחנן"[כג], לשון של חן וחנינה, האותיות העיקריות הן **חן**, וההפטרה היא "נחמו נחמו" (כמו "חן חן לה"[כד]), כשהעיקר הוא אותן אותיות, **נח** (שנקרא על שם הנחמה, "ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו וגו'"[כה]),

> נחמה שלמה – "נחמה בכפלים" – היא להגיע עד ליעד, "עד ועד בכלל", לא רק בעולם הבא אלא גם בעולם הזה ענינו וחידושו של העולם הזה הוא "עד ועד בכלל", שכאן למטה חייבים להשיג את היעד לגמרי – "המתחיל במצוה אומרים לו גמור"

סוד "**ונח** מצא **חן**"[כו].

ב"**ואתחנן**" משה התפלל **תקטו** תפלות להכנס לארץ ישראל[כז], וה' אמר לו "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה"[כח] — אתה לא תכנס לארץ, אבל "רב לך", יש הרבה טובה, טובה אין סופית, שצפונה לך לעולם הבא[כט]. בשביל מי שעובד את ה' "שלא על מנת לקבל פרס"[ל] (או למעלה מזה — "על מנת שלא לקבל פרס", כמבואר בדא"ח[לא]), כמו משה רבינו, ההבטחה לשכר בעולם הבא היא נחמה פורתא בלבד. הוא עובד בשביל להגיע ליעד בעולם הזה. הוא יודע ש"אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה"[לב] — כמו שלומדים ממשה עצמו (ביחס ללקיחת עצמות יוסף, כמו שרש"י מביא בפרשתנו[לג]) — והוא רוצה להגיע ליעד הממשי, להכניס את עם ישראל לארץ ישראל. הוא יודע שאם הוא יכנס לארץ הכיבוש יהיה באופן נסי ואז הוא יבנה את בית המקדש שלא יחרב[לד], ולשם הוא רוצה להגיע — אבל הוא לא זכה, וה' מנחם אותו בנחמה פורתא.

נחמה פורתא היא כאשר לא מגיעים ליעד, "עד ולא עד בכלל", אבל נחמה שלמה — "נחמה בכפלים" — היא להגיע עד ליעד, "עד

טז רש"י דברים כ, ה.

יז אותיות **ג** ו**כ** מתחלפות באותיות החך (שמן החכמה) וממילא יש שייכות בין **דרך** ל**גדר** (וראה גם התוועדות יב-יג תמוז השתא והשלמותיה).

יח שיעור סיום קמפיין "עץ לפרוץ" – מוצאי ו' מנ"א (נדפס בגליון ואתחנן-נחמו) השתא.

יט ע"פ איכ"ר א, נז.

כ יל"ש ישעיה רמז תמה.

כא שיחת ש"פ ואתחנן-נחמו תנש"א.

כב ראה דרשות מהרי"ט עקב דרוש ראשון.

כג דברים ג, כג.

כד זכריה ד, ז.

כה בראשית ה, כט (וראה בראשית רבה כה, ב שהיה ראוי לקרוא לו נחמן וברש"י עה"פ שהיה ראוי לקרוא לו מנחם).

כו שם ו, ח.

כז דברים רבה יא, י.

כח דברים ג, כו.

כט ספרי פינחס קלה; ואתחנן כט (הובא ברש"י עה"פ).

ל אבות פ"א מ"ג.

לא ראה שנויי נוסחאות ותוי"ט שם.

לב ע"פ תנחומא עקב ו.

לג ח, א.

לד ראה מגלה עמוקות ויקרא פירושי א' זעירא אופן עה; מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן כ (ע"פ תנחומא ואתחנן ו).

ועד בכלל" (בבחינת "בטחו בהוי' עדי עד"[לה]), לא רק בעולם הבא אלא גם בעולם הזה (מהות העולם הבא היא לעתיד לבא, "עד ולא עד בכלל", ואילו ענינו וחידושו של העולם הזה הוא "עד ועד בכלל", שכאן למטה חייבים להשיג את היעד לגמרי — "המתחיל במצוה אומרים לו גמור"[לו]).

אימון, חינוך, הדרכה

יש בהדרכה גם הרבה דגש על "עבודה בכח עצמו", מראים מהי הדרך, מהו היעד, אבל המודרך צריך לעשות את העבודה בעצמו

אם אומרים שה־**ח** וה־**ד** של "אחד" הן חנוך והדרכה, מהי ה־**א** של "אחד"? חנוך מתחיל בגיל יותר צעיר מהדרכה. חנוך הוא מהגיל הרך, שמחנכים ילד לתורה ולדרך ארץ — "דרך ארץ קדמה לתורה"[לז] — מהכח של המחנך. בשביל הדרכה צריך להיות לפחות בגיל מצוות. יש בהדרכה גם הרבה דגש על "עבודה בכח עצמו"[לח], יסוד של אדמו"ר הזקן, "ראש כל המדריכים". מראים מהי הדרך, מהו היעד, אבל המודרך צריך לעשות את העבודה בעצמו. גם בחנוך אפשר לדבר על עבודה בכח עצמו, אבל בפועל העבודה באה מהכח של המחנך.

מה יש עוד לפני כן? אימון, "ויהי אֹמן את הדסה"[לט], "ותהי לו לאֹמנת"[מ]. האומנת מניקה את הילד — שייך לגיל היניקה שלפני גיל חנוך (היניקה היא בשנתיים הראשונות לחיי התינוק[מא], וחינוך למצוות מתחיל מהתספורת בגיל שלש[מב]). אדמו"ר הזקן אומר בתניא[מג] שאמונה היא גם מלשון להתאמן — צריך לאמן את כח האמונה (הכולל גם קבלת עול מלכות שמים[מד]). את האמונה משרישים בילד עוד לפני גיל חנוך (בשירי ערש, תוך כדי הנקה), מאמנים את האמונה שלו. השרשת האמונה גורמת למצב קבוע של "כאשר היתה באמנה אתו"[מה] — על ידי האימון של האומנת, תוך חווית הנאמנות של האם לבנה, משרישים את מדת הנאמנות בלב התינוק. אפשר לומר שאמון שייך לקטנות א'. חנוך הוא כבר סוג של גדלות, גדלות א', אבל הדרכה היא, יחסית, כבר גדלות ב'. כמובן, הכל לפי ערכין.

יחד ואחד

נחזור לפסוק "שאו מרום עיניכם וגו'":

כמה פעמים מופיעה האות **ח** בפסוק? אחת, במלה "**כח**".

כמה פעמים מופיעה האות **ד**? גם אחת, במלה "נע**ד**ר" (יש משהו נאדר וגם נהדה, כנראה, בתוך ה"נעדר"[מו]), האות השניה מסוף הפסוק. האות האחרונה היא **ר** — צריך לא להחליף בין ה־**ד** וה־**ר**, לא להתבלבל בין "אחד" ו"אחר"[מז]. בכל זאת, למי שיש 'חוש' ב"אחר"? ליוסף הצדיק, "יֹסף הוי' לי בן אחר"[מח], הוא יכול לקחת את ה"אחר" ולהפוך אותו ל"בן"[מט].

לה ישעיה כו, ד. כל הפסוק – "**בטחו בהוי' עדי עד כי ביה הוי' צור עולמים**" – עולה **ביאת המשיח**, כנודע (ראה **סוד ה' ליראיו** שכ"ג).

לו ע"פ ירושלמי פסחים פ"י ה"ה; ר"ה פ"א ה"ח.

לז ויקרא רבה ט, ג; תנא דבי אליהו רבה פ"א.

לח לוח "היום יום" כ"ט מנחם־אב. ובכ"מ בדא"ח.

לט אסתר ב, ז.

מ רות ד, טז.

מא כתובות ס, א.

מב ראה שלחן מנחם ח"ה עמ' כז.

מג תניא פמ"ב.

מד עיי"ש בתניא.

מה אסתר ב, כ. וראה תניא פכ"ד (ובכ"מ בדא"ח) שזהו תיאור לכל נשמה בירידתה לעולם.

מו והוא סוד המלך הדר, ראשית התיקון, שבתחלה נדמה שהוא נעדר (לא מצוי), אבל בסוף הוא מופיע ואז ברור לכל שהוא "לא נעדר" אלא מצוי באמת, ומה שהיה נדמה כנעדר נעשה נהדר לעיני כל (וזה גופא עיקר החידוש שלו, "ושם אשתו מהיטבאל", ודוק).

מז ראה בעל הטורים שם ומנחת שי על שמות לד, יד. וראה תקו"ז כא (נח, א).

מח בראשית ל, כד.

מט אוה"ת ויצא ח"ו תתשכג, א. **בן** עולה ד"פ **אחד** (אחד

כשה"אחר" הופך ל"בן" הוא נעשה 'בן יחיד' — אז מתגלה ה"יחיד" שלמעלה מ"אחד"[נ]. **דר** יחד (**צדיק־רשע**[נא]) הן השער של "דירה בתחתונים"[נב] — תכלית הבריאה.

כמה פעמים מופיעה האות **א** בפסוק? **יא** פעמים (כך שסה"כ אותיות "אחד" חוזרות בפסוק **אחד** פעמים — **יא** אלפין, **ח** אחת ו־**ד** אחת[נג]). לפני חנוך והדרכה צריך להשריש שוב ושוב את האמונה, **יא** פעמים אמונה. **יא** הוא סוד "חד ולא בחושבן"[נד] שלמעלה מ־**י** ספירות. זו גם החלוקה כאן — **א** אחת מופיעה עוד בתוך ה"שמע", "**שא**ו מרום עיניכם", ועוד **י** בהמשך הפסוק שכבר שייך ל"אחד". **י** פעמים **א**, **ח** אחת ו־**ד** אחת מגלות גם את המלה **יחד**.

למה חשוב לנו הנושא של **אחד** ו־**יחד**? כי אנחנו מסבירים שיש מערכת של יחס־יחד־אחד[נה]. קודם כל, צריך להיות יחס טוב בין אנשים — אנחנו שני אנשים שונים, עם ראש שונה, אבל צריך לבנות בינינו יחס מתוקן. מדרגה יותר גבוהה היא **יחד**. אחר כך עולים ל**אחד**, כשכבר נעשים לאחד ממש, כמו "והיו לבשר אחד"[נו].

קודם כל, צריך להיות **יחס** טוב בין אנשים – אנחנו שני אנשים שונים, עם ראש שונה, אבל צריך לבנות בינינו יחס מתוקן. מדרגה יותר גבוהה היא **יחד**. אחר כך עולים ל**אחד**, כשכבר נעשים לאחד ממש, כמו "והיו לבשר אחד"

יחד בדרך אל היעד

בדרך כלל מסבירים שבשביל יחד צריך משימה משותפת. כאשר יש לנו יעד משותף אנחנו יחד. הדוגמה הטובה היא חילים, שיש ביניהם אחוה ופועלים יחד מפני שיש להם יעד משותף, לכן אנחנו "בית דוד", על שם "חילי בית דוד", כינוי של הרבי הרש"ב לתלמידי תומכי תמימים[נז]. יחד עדיין אומר שאנחנו שנים (או רבים), אבל אנחנו מתאחדים יחד כדי להגשים משימה משותפת, יעד משותף.

בשביל יחד צריך משימה משותפת. כאשר יש לנו יעד משותף אנחנו יחד

ביחד יש מעלה של מה שנקרא "שוין בקומתן", ששנינו מחויבים לאותו יעד, ומרגישים שותפים — כל אחד עושה את העבודה שלו בכח עצמו, הולכים יחד בדרך. בהדרכה, מגיל מצוות, יש הכי הרבה הרגשה שבמקרה אני המדריך ואתה המודרך, יש בינינו הפרש של שנה־שנתיים, אבל בהחלט יכול להיות שעוד שנתיים זה יתהפך. בעוד כשמדברים על מחנך (או מורה, כדלקמן) יש פעה, משפיע ומושפע, המדריך והמודרך הם חברים, מדברים בגובה העינים — עם חבר־מדריך מדברים, למורה לא תמיד מקשיבים... אנחנו היום בחמשה עשר באב, היום של "קיימא סיהרא באשלמותא"[נח]

פו"א), סוד **ד** הבנים של הגדה של פסח שעל כל אחד מהם נאמר "אחד" ("**אחד** חכם... **אחד** רשע... **אחד** תם... ו**אחד** שאינו יודע לשאול"), כל אחד הוא 'בן יחיד', כנודע (ראה **סודות מן הסדר** עמ' 70).

נ שער היחוד פי"א. ובכ"מ.

נא ראה בשיעור הראשון בגליון (ציוץ מ־ה' מנחם־אב השתא).

נב תנחומא נשא טז.

נג כשמעלים כל אות ברבוע מקבלים **צא**, המשולש של **אחד**, יחוד השמות **הוי'** ו**אדני**. באותו אופן, אותיות "**שמע**" מופיעות בפסוק **יז** פעמים – פעמיים **ש**, **יב** פעמים **מ** ופעמיים **ע**. סה"כ יש בפסוק 75 אותיות – 30 ("**יהיה**", פעמיים **י־ה**) אותיות "**שמע**... **אחד**" ועוד 45 (**מה**, ג"פ **י־ה**) אותיות נוספות.

נד הקדמת תקו"ד יז, א ("פתח אליהו"). וראה אוה"ת דברים עמ' יט; יהל אור על תהלים פט"ו עמ' מח; סה"מ עטר"ת עמ' תקפ"ז; ד"ה "תפלה למשה" תשכ"ט. ובכ"מ.

נה **יין משמח** ח"ד שער א. ובכ"מ.

נו בראשית ב, כד.

נז ראה שיחת שמח"ת תרס"א.

נח זהר ח"א קנ, א; ח"ב סא, א; פה, א; ח"ג צז, א. ובכ"מ.

"הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד". כשאנחנו יושבים כעת ומתוועדים אנחנו לא אחד, הלואי שנהיה יחד

בצורה הכי משמעותית מכל החדשים[נט]. כתוב שזו חזרה למצב של שני המאורות הגדולים, שהשמש וירח "שוין בקומתן".

יחודי יחד

כמה שהיעד הוא אחד, יש גם פסוקים מאד חשובים של יחד, כמו "ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל"[ס] — השבטים לא נעשים אחד, הם פועלים יחד תחת המלך המיחד אותם. עוד פסוק חשוב הוא "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד"[סא]. כשאנחנו יושבים כעת ומתוועדים אנחנו לא אחד, הלואי שנהיה יחד.

אפילו הפסוק "שמע... אחד", הוא מצות יחוד ה'[סב] — הפירוש הפשוט, המקובל, של "הוי' אחד", הוא לאו דווקא שה"אחד" של ה' בא לשלול לחלוטין את מציאות כל מה שזולתו, לגלות ש"אין עוד מלבדו"[סג] או "אין עוד"[סד], כמו שגם כתוב בפרשה שלנו (ואכן הוא הפירוש הפנימי של "הוי' אחד" — 'הוי' יחיד'[סה]), אלא שהוא **א**לופו של עולם שמתייחד ב-**ז** רקיעים וארץ (**ח**) ו-**ד** רוחות העולם, כמו שכתוב לכוון באמירת "**אחד**"[סו].

הרבי אומר[סז] שאצל יהודי כל דבר צריך להיות 'קונץ', משהו לא פשוט, והקונץ הוא לא סתם "אחד" אלא אחד שמתייחד עם כל הפרטים — אנחנו צריכים לעשות את היחוד הזה. אחרי שמגיעים לאחד, מתגלה שוב מדרגה גבוהה יותר של יחד שמגלה־מייחדת את האחד הזה (גם בדרגת יחיד ממש) בכל הפרטים — "רצוא" לאחד ו"שוב" ליחד[סח] — מדרגה של יחד שמגלה את היחיד שלמעלה מאחד (סוד "חד ולא בחושבן" הנ"ל).

[איך עושים יחוד?] לדוגמה, אם אתה עוסק במהפכה הרביעית[סט]. בעולם הזה "הוי' אלהינו" אבל, כמו שרש"י אומר על הפסוק, לעתיד לבוא "הוי' אחד", כאשר יתקיים "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם הוי' לעבדו שכם אחד"[ע] ואז "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד"[עא]. התכלית של פסוק היחוד היא שה"אחד" יתגלה אצל כל האומות — ואפשר להתחיל גם מהרחוקים אצלנו — שבכל פרטי הדצח"מ יתייחדו ב"אחד". זה נקרא מצות היחוד — ליחד את ה' אחד עם הכל.

ביאור רבי הלל לפסוק

עד כאן על הפסוק "שְׁאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר". רבי

נט ראה לוח "היום יום" לט"ו באב.

ס דברים לג, ה.

סא תהלים קלג, א. חז"ל דורשים את הפסוק הזה על משה ואהרן, ש"שוין בקומתן" (כמעלת "יחד"), כפי שנלמד מכך שלעתים נאמר "הוא אהרן ומשה" (שמות ו, כו) ולעתים "הוא משה ואהרן" (שם פסוק כז; ראה רש"י עה"פ עפ"י בראשית רבה א, טו).

סב ראה סהמ"צ להרמב"ם עשה ב; חינוך מצוה תיז.

סג דברים ד, לה.

סד שם פסוק לט.

סה ראה ד"ה "מים רבים" תשי"ד – בסוד "אחד" שפירושו "אין כיוצא בו" – והנסמן שם, ודוק.

סו סמ"ק סימן ב; הובא בב"י או"ח סימן סא.

סז וראה גם התוועדות י"ב תמוז תשד"מ (וריבוי דוגמאות נלקטו בסיום המאמר "נמנע הנמנעות – בלי שום הגבלות" בקובץ היכל ליובאוויטש א). שיעורים בסוד ה' ליראיו ח"ג עמ' קיג.

סח ה"רצוא ושוב" של עצם הנשמה הוא "גאט איז אלץ – אלץ איז גאט" (אגרת רבי אייזיק מהומיל, נדפסה בלב לדעת עמ' קסד ואילך), "רצוא" ל"אין עוד מלבדו" ("אחד" במובנו הפנימי, 'הוי' יחיד', כנ"ל) ו"שוב" ל"בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד" ("אחד" במובן היחוד של אלופו של עולם בכל הפרטים, כנ"ל). זהו סוד "אם רץ לבך שוב לאחד" (ע"פ ספר יצירה פ"א מ"ח והגרסה בהקדמת תקו"ז ז, א) – למצוא את ה"אחד" האמתי ("אלץ איז גאט") דווקא למטה (ראה תניא פ"נ, שער הנון של התניא, כנודע), ודוק.

סט ראה בספר המהפכה הרביעית.

ע צפניה ג, ט.

עא זכריה יד, ט.

הלל שהשבוע היה יום ההילולא שלו, מסביר[עב] את הפסוק — לפי דברי הצמח צדק ושאר הרבנים — ככולל את כל סדר השתלשלות, עד למדרגות הגבוהות ביותר. נביא את דבריו ב'אותיות פורחות' (המובנות למי שמצוי במושגי החסידות העמוקים של אדמו"ר האמצעי, בהם נוקט רבי הלל תמיד), עם הזיקה המיוחדת למה שנתבאר עד כה:

בתמצית, הוא מסביר ש"שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" היינו התכללות כל פרטי העולמות אבי"ע (עליהם נאמר "שאו מרום עיניכם וראו... אלה") במחשבה הקדומה דא"ק ("מי"), "המוציא במספר צבאם" היינו התכללות המדות בסוד הרשימו, "מרב אונים ואמיץ כח" היינו חכמה ובינה ד"אחד" (השעשועים העצמיים שלפני עלית הרצון) ו"איש לא נעדר" היינו (המשכת החו"ב ד"אחד" ב)מדרגת "קדמון" ("אסתכל באורייתא וברא עלמא"[עג], "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל"[עד]). כלומר, ה"קדמון" — שבהיותו למטה מבחינת "אחד" הוא בסוד "יחד" הנ"ל — מקבל (לא מז"ת ד"אחד" אלא) דווקא מג"ר ד"אחד", "אור המאיר לעצמו"[עה] שמיוחד עם בחינת "יחיד" (סוד "שעשועי המלך — בעצמותו"[עו] ממש). לכן הכינוי לעצמותו יתברך הוא "קדמון לכל הקדומים"[עז] (מדרגה עליה נאמר "כל קדמון נצחי"[עח], "אני הוי' לא שניתי"[עט])[פ].

ב. רבי־מורה־מחנך־מדריך

דברנו הרבה פעמים על המבנה של רבי־משפיע־צדיק־גבור[פא], ואני מניח שמי שנמצא כאן מכיר את המבנה ועל כן לא נחזור עליו כעת (בספר פנים אל פנים יש עוד מבנה, שאולי יותר קשור למה שנאמר היום, אבל גם הוא מבנה שונה — רבי־משפיע־מחנך־מורה[פב]). היום נגיד משהו קצת שונה: הזכרנו כבר חנוך והדרכה — יש מחנך ויש מדריך. בתחלת כללי החנוך וההדרכה הרבי הקודם מדבר על ההבדל בין הוראה לחנוך — הוראה היא ללמד שכל ואילו חנוך עוסק בתקון מדות, החנוך מגיע ללב. מעל להכל יש כמובן רבי, אז המבנה שלנו היום הוא רבי־מורה־מחנך־מדריך.

ארבעה חיבורים

המחנך עוסק בתיקון הלב, ובעצם הפעולה שלו היא המשכה מהשכל אל הלב — שמה שלומדים לא ישאר רק בשכל, אלא יאיר, יעורר וילהיב את הלב (להתקרב לאלקות, וכך לתקן את מדות הלב). המדריך הוא מורה דרך באופן מעשי, מגיע להנהגה בפועל — הנצח וההוד, הרגלים שהולכות בדרך (בנצח והוד מאיר שם צבאות[פג], שייך לחילי בית דוד) — אבל התפקיד שלו הוא להמשיך חיות מהלב אל המעשה, שהמעשים לא יהיו "מְצֹוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה"[פד] אלא מתוך חיות פנימית.

מה עושה המורה? המורה לכאורה מלמד שכל, אבל מורה טוב לא רק מעביר תוכן לתלמיד — מה ששייך למוחין גרידא — אלא מעורר בתלמיד עצמו את כח ההמצאה, את הכח לחדש בתורה. הוא מכניס חיות בלימוד, וחיות

עב פלה"ר בראשית יח, ד. וראה גם בנספח ל**ענין התפלה וההתבוננות**.

עג זהר ח"א קלד, א; ח"ב קסא, א.

עד ראה מקדש מלך על זהר ח"א טו, א; עמק המלך תחלת ש"א. ובמאמרי חב"ד בכ"מ.

עה ראה פלח הרמון וירא נח, ג ועוד. וראה המשך תער"ב ד"ה "נשא את ראש" תרד"ע (עמ' תצ); שיעורים בסוד ה' ח"ג פ"ו.

עו ראה עמק המלך ש"א.

עז תקו"ז יט (מב, א); ע (קכ, א; קלג, א).

עח רמ"ע מפאנו, הקדמת יונת אלם; פלח הרמון ש"ד פ"ג.

עט מלאכי ג, ו.

פ ועד"ז בסוד אור קדמון־אור־מצוחצח־אור צח (עפ"י תקו"ז ע), כנגד **ג** רישין שבכתר (שניקודו קמץ, ר"ת קדמון־**מ**צוחצח־**צ**ח), דווקא "אור קדמון" הוא הראש העליון, רדל"א (ראה פרדס רמונים שי"א פ"ב), ודל"ל.

פא החל משיעור א' תמוז תשס"ז. ראה שיעור שבת בא תשפ"ג.

פב וראה לקמן הערה צב.

פג זהר ח"ג יא, א; ראה קהלת יעקב ערך 'צבאות' (ובאתב"ש הו"ס שם **השתפא**, השייך לשנת **תשפ"ו** הבעל"ט).

פד ישעיה כט, יג.

היא התחדשות. כלומר, המורה בעצם ממשיך מהחכמה כמו שהיא בכתר — חכמה דאריך, מוחא סתימאה, כח המשכיל — אל השכל הגלוי. מורה הוא רב, רב בכתה (ומה טוב שיהיה רב ממש). בדרך כלל מוסבר[פה] שההתחדשות ("נביעת האין סוף") היא המעלה של רבי על רב, אבל רב טוב בעצמו מעורר את ההתחדשות אצל התלמיד. בעולם — ואפילו בחב"ד — קוראים לאדמו"ר הזקן הרב, בעיקר בנוגע ל'שו"ע הרב' (כאשר כבר בגיל מצוות הכתירו אותו גאוני הדור בכינוי זה[פו], לפי הביטוי "רב תנא הוא ופליג"[פז]). בגלל שהוא רב בעצם, הרב המגיד אמר לו — ולא לרבי פינחס בעל ההפלאה — לכתוב את השו"ע ולסדר את הסידור. אדמו"ר הזקן הוא כמובן רבי, אבל הוא שניאור — שני־אור[פח], יש לו אור של רבי (בתניא ובכל תורת החסידות) ואור של רב (בשו"ע ובסידור). מה הממוצע בין **רבי** ל־**רב**? **אור**. כלומר, שני־אור היינו אור של רבי ואור של רב, ופעמיים **אור** עולה "**ואהבת**" (כמו שכתוב בתניא[פט]).[צ]

אדמו"ר הזקן הוא שניאור – שני־אור, יש לו אור של רבי (בתניא ובכל תורת החסידות) ואור של רב (בשו"ע ובסידור)

אם כן, מורה־מחנך־מדריך הם כנגד מושכל־מורגש־מוטבע, כאשר לכל מדרגה ממשיכים חיות ממה שמעליה. מהו רבי? אמרנו שהמורה־הרב ממשיך מהכתר למוחין, אבל הוא ממשיך רק מפרצוף אריך אנפין, מחיצוניות הכתר, שהיא המדרגה הגבוהה בנאצלים[צא]. הוא ממשיך לתלמיד מהחכמה סתימאה שלו עצמו. אבל הרבי ממשיך מעתיק יומין לאריך אנפין — מהמדרגה התחתונה של המאציל למדרגה העליונה של הנאצל. כלומר, הרבי שייך לסוד של **ז** תיקוני גלגלתא, שמחברים את פרצוף עתיק יומין לפרצוף אריך אנפין. אפשר להסביר שההבדל בין כל רבי למשיח ממש — ודאי יש הבדל — הוא שכל רבי ממשיך לאריך מז"ת דעתיק (רישא דאין־תענוג) ואילו המשיח ימשיך גם מג"ר דעתיק (רדל"א־אמונה).

ולסיכום[צב]:

רבי	המשכה מעתיק לאריך
מורה (רב)	המשכה מכח המשכיל לשכל
מחנך	המשכה מהמח ללבי
מדריך	המשכה מהלב למעשה

קשר בין רבי ומדריך

אנחנו כאן מדברים על הדרכה, ויש במבנה

פה כש"ט (קה"ת) אות קמ.

פו בית רבי ח"א פ"א.

פז ראה עירובין נ, ב; כתובות ח, א; גיטין לח, ב. ובכ"מ. בתחלה אדמו"ר הזקן הוא בסוד רב (דור המעבר בין התנאים לאמוראים, סוד ממוצע המחבר ששרשו גבוה משני הדברים שהוא מחבר, וד"ל), אחר כך הוא נעשה רבה (שאמר על עצמו "כגון אנא בינוני"), עמו מדדה אדה"ז בתניא (ראה שיעור ר"ח אייר תש"ע, והמשכיו במוצאי י"ב ו"ט סיון), ולבסוף רבי של חסידים, תלמידי הבעל שם טוב (וראה עוד בהערה צ).

פח לקו"ד עמ' פג; סה"ש תש"ב עמ' 129.

פט סוף פמ"ג.

צ ובהמשך להערה פז (המוסיפה את רבה בין רב לרבי): **אור**, הממוצע, בגימטריא **רבה**, וממילא שלשת שלבי 'עלית' אדמו"ר הזקן עולים ג"פ **אור**, סוד **כתרא** (זהר חי על זהר ח"א ה, ב; כו, א וראה **סוד ה' ליראיו** עמ' קה), והיינו

ג רישין שבככתר (קדמון־מצוחצח־צח, כנ"ל), כאשר אצל אדמו"ר הזקן הסדר הוא מלמטה למעלה – רב ברצון, רבה בתענוג ורבי באמונה – וד"ל.

צא ראה ע"ח שמ"ב פ"א; שער היחוד פרקים כג־כד ובלקו"ב שם. ובריבוי מקומות בדא"ח.

צב במבנה שמוסבר ב**פנים אל פנים** המורה הוא למטה מהמחנך משום שהוא מעביר שכל בלבד (הוא שייך לחכמה תתאה, חכמת המלכות – כולל נה"י, שהרי מנה"י דז"א נבנו חב"ד דנוקבא כיצד להורות – כפי שנתבאר שם), ואילו כאן המורה הוא כמו המשפיע שלמעלה מהמחנך. בשני המבנים – של רבי־משפיע־צדיק־גבור ושל רבי־משפיע־מחנך־מורה – הרבי והמשפיע הם אבא (נביעת האין סוף, תורה) ואמא ('דעהער' של עבודה), והחידוש במבנה כאן שהמורה־הרב הטוב (שהוא הרב האמתי, בעוד בפנים אל פנים מדובר במורה בכתה שנקרא 'רב' רק בשם המושאל) כבר פותח את ה**צנור** שמשפיע לחכמה ("**נוצר** חסד לאלפים") ואילו הרבי גבוה מזה מאד ועניינו לייחד **עתיק יומין** ו**אריך אנפין** (העולה "**שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד**", כנודע), ודוק.

שהזכרנו תופעה של "נעוץ סופן בתחלתן"[צג] — יש קשר מיוחד דווקא בין הרבי והמדריך:

הרבי ממשיך מפרצוף עתיק יומין לפרצוף אריך אנפין — המשכה מהתענוג לרצון. העבודה של הרצון היא "עשה רצונך כרצונו... בטל רצונך מפני רצונו"[צד]. המשכה של תענוג לתוך הרצון היא חיות בעבודה הזו של עשית ובטול הרצון גופא — מה שהרבי תמיד דבר עליו, קבלת עול — של רצון ה' — מתוך אושר ותענוג (געשמאק בקבלת עול)[צה]. באופן דומה, העבודה של המדריך היא הדרכה של המעשה בפועל. מעשה בפועל הוא מתוך קבלת עול, אבל התפקיד של המדריך הוא להחדיר חיות במעשה הזה, שיהיה מתוך התלהבות ומרץ.

ג. שאלות ותשובות בהדרכה

[אחרי השיעור הציגו את המדריכים ואת המקומות שבהם יש להם קבוצות, וכשהזכירו את הקבוצה בישיבת "כנור דוד" — ישיבה מוזיקאלית — הרב אמר:] שם צריכים להכניס את כל הניגונים החסידיים, בפרט העמוקים. בכלל, רציתי לומר שגם ניגונים שייכים להדרכה. לפי מה שהסברנו הדרכה מתחילה מהנצח, גם מלשון נצוח על תזמורת — "נעֲמות בימינך נצח"[צו]. חילים יוצאים לדרך עם שיר, עם ניגון שמחה[צז] — ניגון נצחון, מתוך הבטחון (הפעיל) שבפנימיות הנצח[צח] — עד שמגיעים לנצחון "ברוב שירה וזמרה"[צט] (שירה בפה וזמרה בכלים)[ק]. אפשר לשאול שאלות.

> הדרכה צריכה להוביל למעשה – לא רק לימוד, אלא פעילות

לימוד והדרכה

שאלה: כשאני מעביר לימוד לקבוצה – פעם בשבוע, בין חצי שעה לשעה, לפי היכולת – אני יכול לעשות את זה יותר לימודי, לקחת קטע וללמוד, או יותר 'סדנאי', לקחת משהו הרבה יותר קצר, לקרוא אותו, ואז לעשות סבב וכל אחד יגיד מה הוא מבין ואיפה הדברים מתבטאים אצלו וכו'. מה עדיף?

חצי־חצי (בחינת "חציו לה' וחציו לכם"[קב]). צריך גם זמן ללמוד וגם זמן להתוועד עם החברים.

כשאני מלמד חשוב מאד שהדברים יתקבלו טוב, כמו שמוסבר[קג] ההבדל בין חסד לרחמים — חסד הוא רצון להשפיע, אבל רחמים הם רגישות ודאגה לאיך הדברים מתקבלים.

בכלל, הדרכה צריכה להוביל למעשה — לא רק לימוד, אלא פעילות.

שאלה: בלימוד צריך לשים דגש על אותיות הרב או לעבד ולהדגיש את ה'בכן' וההפנמה? האם אני צריך לדאוג שבחור ידע איך מסתכלים על מאמר ולומדים אותו?

זה שייך יותר ללימוד. הכל שאלה של כמה זמן יש לך... העיקר שהדברים יתקבלו בטוב, שיופנמו. גם כשאני מלמד מאמר, המגמה היא שבחור ירגיש שיש כאן משהו חדש — עולם חדש, שפה שהוא לא הכיר עד כה, מסרים אחרים — שמזמין אותו 'לקפוץ פנימה'.

צג ספר יצירה פ"א מ"ז.

צד אבות פ"ב מ"ד.

צה תו"מ תשי"ב ח"א עמ' 13 ואילך; תו"מ תשל"ד ח"ב עמ' 315 ואילך. ובריבוי מקומות.

צו תהלים טז, יא.

צז שיחת יום שמח"ת תש"ה ס"ו (נדפסה בסה"ש תש"ה ע' 59). וראה באורך שמחת בית השואבה מוצאי יום א' דחוה"מ תשי"ב.

צח ראה **הנפש** פי"א (ובכ"ד) ובאריכות במאמר "אמונה ובטחון" ב**לב לדעת** (והשיעורים עליו).

צט המלים האחרונות שנשמעו מפי הרבי מליובאוויטש בד"ך אד"ר תשנ"ב.

ק ראה ערכין יא, א; סוכה נ, ב; ספר השרשים לרד"ק ערך 'זמר'.

קא כאשר מנצחים גם שוללים שלל – שוללים מהאויב את הניגון שלו, גם במובן של שלילה, היינו הפשטת הניגון מלבושיו הזרים והעלאתו לקדושה, עיקר ענין הנצחון.

קב פסחים סח, ב; ביצה טו, ב (כדעת רבי יהושע, הנוטה לבית הלל, שהלכה כמותו, בניגוד לדעת רבי אליעזר, הנוטה לדעת בית שמאי, ודוק).

קג **עמודיה שבעה** בראשית הערה טו, ובכ"מ.

עזיבת הדת
היא תמיד מתוך
הרגשת ה'אני'
כיש ודבר נפרד
בפני עצמו, ללא
זיקה לה' אחד

שאלה: כשיש חבר'ה שמרגישים שחסר להם בסיס באידשקייט, על מה מדברים אתם? כמה חשוב החידוש?

אם יש חבר'ה שאין להם בסיס באידשקייט, מזה צריך להתחיל. בדרך מליצה, הבסיס הוא כמו קול הבס בתזמורת או במקהלה — הקול הנמוך שהוא הבסיס של כל ה"נעִמות בימינך נצח" (ה"למנצח" של "נצח ישראל"[קד]). כך הסביר הרבי הרש"ב[קה] שבכל ניגון חסידי עמוק העיקר, עליו יש לחזור פעמים רבות, הוא החלק הראשון, הנמוך, שהוא הבסיס. בעבודת השי"ת היינו הכרת רוממות אל ותורתו יתברך דווקא מתוך שפלות האדם[קו]. אין לך הדרכה יותר בסיסית מזו[קז], שהיא המחזקת את שרש האידישקייט שבכולם, גם אצל המדריך וגם אצל המודרך (עזיבת הדת היא תמיד מתוך הרגשת ה'אני' כיש ודבר נפרד בפני עצמו, ללא זיקה לה' אחד).

בכלל, אמרנו שהתפקיד של המדריך הוא להחדיר חיות בפעולות המעשיות. אתם מתארים כאן נוער שמתוך החנוך שקבל בבית עושה דברים בבחינת "מצות אנשים מלומדה", בלי להבין למה הוא עושה זאת, בשביל מה זה טוב — ואם המצב ימשיך כך אז יש סיכוי שבמשך הזמן הוא יעזוב את הכל ר"ל, מפני שהוא לא מבין לשם מה עושים את כל ה'אקטים' האלה. אם מצליחים להחדיר לו חיות בהכל — ודווקא מתוך תחושה של שפלות קיומית, כמו זו של דוד המלך, שאמר "והייתי שפל בעיני"[קח] — זו הצלת נפשות ממש. זהו עומק תפקיד המדריך — שפלות ושמחה כאחת.

שאלה: אני אמור להחדיר חיות, מה עושים כשלי בעצמי אין חיות, כשאני מרגיש אטום?

כתוב[קט] שכאשר מדברים על משהו עם הזולת מקבלים אור חוזר שמעורר אותי (לאו דווקא מהמודע של המקבל, אלא בעיקר מהרושם שהדברים עושים על הלא־מודע שלו). "האמנתי כי אדבר"[קי] — כאשר אני מדבר על אמונה זה מעורר־מגלה גם אצלי את האמונה שבי[קיא].

צריך לפעול מכח משלח שהוא מקור החיות, ולקבל חיות מהאור החוזר אלי מהמקבל. חוץ מזה, צריך להתפלל על זה — להגיד לקב"ה, 'אני בא לתת זריקה של חיות לבנים שלך, אבל לי בעצמי אין חיות! תן לי חיות כדי שאוכל להשפיע'. הקב"ה ודאי יענה לתפלה זו.

שאלה: אם אני עושה שבוע אחרי שבוע חבורה ולא מרגיש שאנשים משתנים – מה נותן כח להמשיך?

יש עוד כלל, שהרבי תמיד אמר, ש'כמות מאכט איכות'[קיב] — צריך להוסיף עוד ועוד מדריכים וחבורות. עצם הידיעה שהפעולה שלי היא חלק ממשהו גדול נותנת כח וגם הצלחה.

הכוונה שלו שיש לו חבר'ה עם עגילים ואחרי כל הדיבורים לא מרגישים שמשהו זז...

אם מתוועדים עם הבחורים, כמו שהזכירו

קד שמואל־א טו, כט.

קה ראה סה"ש תורת שלום שמח"ת פר"ת.

קו ראה תשואות חן (ליניץ), ליקוטים. ראה רשימת הרב ג' כסלו (נדפסה בגליון ויצא) תשפ"א. ובכ"מ.

קז ישנם שלשה שמות נרדפים, **בסיס־יסוד־עיקר**, כנגד העולמות התחתונים **בריאה־יצירה־עשיה**: עיקר בעשיה – "המעשה הוא העיקר" (תקו"ז תקונים ס ו־ע; ראה אבות פ"א מי"ז); יסוד ביצירה – יסוד ז"א דאצילות מקנן ביצירה (ראה ע"ח ש"ג פ"א ע"פ תקו"ז תקון ו); בסיס בבריאה – עולם השכל שהוא עולם התשובה, "ולבבו יבין ושב ורפא לו" (ישעיה ו, י), בו הזדונות נעשים לזכויות (יומא פו, ב) משום שהכל נמצא בו רק בבחינת 'אפשריות המציאות' (ראה ד"ה "ציון" תרס"ב; ד"ה "שובה" תרפ"ו; **סוד ה' ליראיו** ש"ב פ"א). לשם שפלות ושמחה – כדלקמן עוד בפנים – זקוקים דווקא לחב"ד (המופיעים בעולם השכל, עולם הבריאה), וד"ל.

קח שמואל־ב ו, כב.

קט תו"א בראשית א, ב. וראה גם לקו"ש חט"ד עמ' 375, וש"נ.

קי תהלים קטז, י.

קיא ראה בית אברהם (סלונים) ר"ה ד"ה "אמרו לפני מלכויות"; **מגיד מראשית אחרית** קצורים וביאורים לד"ה "הרכבת אנוש לראשנו" אות יד (ובכ"מ בספרינו).

קיב לקוטי שיחות ח"ב עמ' 293 ואילך. שיחה זו נתבארה בספר **לחיות עם הזמן** במדבר עמ' כא ואילך. וראה **ענין התפלה וההתבוננות** עמ' קמ.

קודם — ולא רק לומדים — אפשר לשאול דוגרי, 'מתי אתה זורק את העגילים (את עגל הזהב שלך)?!' (עגילים הם עיגולים, בשביל לזוז צריך יושר...).

שאלה: עדיף לדבר על דברים שמקובלים, ולוותר על דברים שמרגיזים? היו לי חבורות חד־פעמיות במקומות יותר 'ליטאיים', ולדבר על המאמר "איתא בפסיקתא"[קיג] שמסביר שכל שלשת השבועות זה בעצם רב שמתכנן את השיעור הבא, המתקה לאבלות, היה להם קשה לשמוע – זה הורס את הרצינות של הימים האלה... יש דברים שנויים במחלוקת.

קודם כל, זה לא הורס את הרצינות, זה רק הורס את העצבות (שהיא השתקפות הישות והגאוה של האדם, שני צדי מטבע אחת[קיד]), המקור לכל רע, כידוע מהאריז"ל[קטו] (בעל ההילולא של ה' מנחם אב, תוך תשעת הימים, שמעיד על עצמו[קטז] שזכה לכל מה שזכה בזכות השמחה, וכמנהג חסידים לעשות מעשים גם בתשעה באב לבטל את העצבות[קיז]).

> זה לא הורס את הרצינות, זה רק הורס את העצבות, המקור לכל רע

בקיצור, נושא המאמר הזה — כדוגמה טובה — הוא מצוין עבור כולם, ואין מה 'לחשוש' כלל. אדרבא, אפשר ללמד הכל — לכתחילה אריבער! התפקיד שלך הוא להעביר את הדברים ב"פנים מאירות" ו"פנים מסבירות" (ועד ל"פנים שוחקות"[קיח], גם בתשעה באב...). חייבים להראות ל'מתנגד' מהו חסיד ומהי חסידות, הכל באהבת ישראל, בדרכי נעם, מתוך דאגה לכל אחד ואחד (וממילא "יתן ה' בלב אחיהם כמים הפנים וגו'"[קיט]). אתה לא צריך לפחד לדבר — יסוד החסידות הוא שאסור לפחד משום דבר חוץ מה'[קכ].

בכלל, עולם התיקון הוא עולם של איזון, צריך התכללות. אם יש ויכוחים זה לא דבר רע — אפשר לדון ולהתווכח ברוח טובה. הבעיה היא רק אם מגיעים ל'כאסח', אבל זה שיש ויכוחים רק עושה שמח וטוב על הנשמה... זו "מחלוקת לשם שמים" ש"סופה להתקיים"[קכא] ועליה נאמר " אפי' האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שנאמר 'את והב בסופה'[קכב] אל תקרי בסופה אלא בסוֹפה'"[קכג].

האם ההדרכה לא פוגעת בשקיעה בלימוד התורה בישיבה? מפריע לחברותא אם יוצאים ערב בשבוע, ובטח אם פתאום צריכים לשנות את הערב וכו', ובכלל זה מפריע לעיסוק רק בלימוד.

קודם כל, עליך להשפיע על החברותא שלך שגם הוא יצא להדרכה בבית דוד.

האמת, לצאת פעם־פעמיים בשבוע (בתיאום עם הנהלת הישיבה) לא מפריע כלל ללימוד התורה בשקידה. אדרבא, כל תורה שאין עמה גמילות־חסדים אינה מתקיימת[קכד], הפעילות הזו היא היישום של מה שלומדים (וממנה זוכים

קיג ד"ה "איתא בפסיקתא" לר"ה מפאריטש זצ"ל.

קיד ראה לב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'" באור א.

קטו ע"ח הקדמת מוהרח"ו לשער ההקדמות. וראה תניא אגה"ק יא.

קטז הקדמת ספר חרדים, מורה אצבע סימן י. וראה הקדמת שער הכוונות.

קיז ראה ספורי חסידים מועדים ט' באב.

קיח מסכת סופרים פט"ז ה"ב ובכ"ד בחז"ל.

קיט תניא אגה"ק ב.

קכ כצוואת רבי אליעזר אבי הבעש"ט לבנו – ראה שבחי הבעש"ט פ"א (וראה אור ישראל ח"א ש"ב בשני הסיפורים הראשונים).

קכא קכאבות פ"ה מי"ז.

קכב קכבמדבר כא, יד. "**את והב בסופה**" בגימטריא **שני־אור**, יחוד והתכללות אור המתנגדים (אור היראה) באור החסידים (אור האהבה), שמובטח שידם על העליונה... (אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ד ס"ע רסד ואילך).

קכג קידושין ל, ב.

קכד קכדאבות פ"ב מ"ב. ראה יבמות קט, ב ובמפרשים שם. וראה גם ספר השיחות קיץ ה'ש"ת עמ' 115.

לאור חוזר, שחוזר לקדמותו ממש[קכה], לגלות בלימוד אור חדש ממש).

היעד – מלכות ישראל

שאלה: הרב דבר על הדגש על מלכות ישראל. איזה דגש זה תופס לעומת הנפש? בי"ג שבט תשע"ב היה שיעור שהרב אמר שצריך להביא את תורת הנפש לנוער, אז שמנו על זה דגש (אפילו קצת דחק את מלכות ישראל).

תורת הנפש היא יותר חנוך, תיקון מדות, והדרכה היא מעשית – לכן הדגשתי כעת למדריכים (לא למחנכים או למשפיעים) את הצורך בלימוד הנוגע לתיקון המדינה, מלכות ישראל.

בכל אופן, צריך לזכור שהדרכה צריכה להוביל לשינוי מעשי – ככה מצליחים ליצור מעגלים רחבים של מודרכים הפועלים לשם תיקון המציאות, לשם הרמת קרן ישראל (לא רק בגשמיות אלא העיקר ברוחניות).

בתחלת הציונות היו שני זרמים – ציונות מעשית, של הרצל, וציונות רוחנית־תרבותית, של אחד העם. דווקא הציונות המעשית הצליחה – לא מספיק להיות רוחניים (זה לא מדבק...).

בתחלת הציונות היו שני זרמים – ציונות מעשית, של הרצל, וציונות רוחנית־תרבותית, של אחד העם. דווקא הציונות המעשית הצליחה – לא מספיק להיות רוחניים (זה לא מדבק...)

שאלה: אז הבשורה העיקרית שלנו היא מלכות ישראל? זה לפעמים מרחיק אנשים.

מה היחוד שלנו לעומת בני־עקיבא? מה ההבדל? [יש הרבה הבדלים...] יש לנו מסר ברור, שצריך להסביר באופן המתקבל (כפי שהדגיש הרבי[קכו]), אבל בלי להסתיר את נקודת האמת הפנימית שלנו. משהו פשוט, שכל אחד יכול להבין, שאנחנו שואפים לחברה־מדינה שכולה מבוססת על ערכים יהודים טהורים, שאז יהיה טוב באמת לכולם. המציאות העכשווית היא 'לא זה'.

כשמדברים על מדינה יהודית, הכל תלוי בהנהגה ("בתר רישא גופא אזיל"[קכז], "כד אתתקן רישא דעמא אתתקן כולי עמא"[קכח]). כמו שאמרנו, לא מספיק זקן וציציות בחוץ בשביל להנהיג. קודם כל, צריך גם שמנהיג יהיה אדם ישר, שרוח הבריות תהיה נוחה הימנו (שאז "רוח המקום נוחה הימנו"[קכט]).

שאלה: אם הרב אומר שהתפקיד של בחור הוא ללמוד בישיבה עד החתונה, מה מעשי בלימוד אודות מלכות ישראל?

כשאומרים שזה מעשי, דרך עם יעד ברור שאליו מתקדמים (יחד), הכוונה שצריך להיות מאד ברור לנו השינוי שאנו שואפים שיעשה במציאות – איזו מהפכה צריך שתעשה (על ידינו ועל ידי כל מי שקולט את המסר שלנו). כשמעבירים את השאיפה הזאת לבחורים מסמנים יעד, שבלימוד מציבים לו חזון שהתכלית שלו היא מהפכה (לא "בכח" חלילה אלא "ברוחי"[קל]). ובאמת, המיוחד שבהדרכה כזו, עצם ההתעסקות בעניני גאולה ומשיח[קלא], מחבר את המדריך עם הרבי כנ"ל, נעוץ סופן בתחלתן, וכל אור תורת החסידות, מהבעל שם טוב והלאה – הכל מאיר בתוך ההדרכה הזו (הרי זהו היעד של הבעל שם טוב עצמו וכל הממשיכים ללכת בעקבותיו).

השגחה פרטית בהדרכה

שאלה: עדיף בלימוד איכות או כמות? לעשות

קכהשער האמונה (אדה"א) פט"ו (ובהמשך שם). ובכ"מ.
קכו ראה לדוגמה שיחת ש"פ חיי שרה תשנ"ב. ובכ"מ.

קכז ערובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.
קכח ע"פ זהר ח"ג קלה, א.
קכט אבות פ"ג מ"ו.
קל זכריה ד, ו. ראה גילוי־דעת "כי אם ברוחי" (נדפס בגליון "גל עיני" מס' 31).
קלא שיחת ש"פ תזו"מ תנש"א.

חבורה של 20 חבר'ה, עם לימוד קל והרבה כיף ואוכל, או חבורה של 5 רציניים ומעמיקים?

צריכים להגיע לכולם, אבל לא לפספס את הרציניים. מדריך צריך להכיר את כולם ולזהות את מי שאפשר להציע לו משהו יותר עמוק. צריך 'השגחה פרטית' — לראות איפה כל אחד מונח, ולדעת לשדר אליו. זה גם קשור למה שאמרנו שיש קשר בין מדריך לרבי.

שאלה: איך אני יודע מתי כבר אפשר לא רק לדבר כללי אלא לתבוע משהו – מקוה, זקן, רבינו תם?

מקוה יכול להיות חלק מהפעילות המעשית — לקחת את כולם למקוה (הכי טוב, מעין של מים חיים). בכל אופן, כמו שאמרנו, צריך 'חוש' להרגיש את החבר'ה, לדעת מה אפשר לתבוע ממי. צריך את סוד החשמל של הבעל שם טוב[קלב], שרבי אמתי יודע להגיד דברים שרק חלק שומעים — להיות "חש" לאחד ו"מל" לשני, שכל אחד שומע את מה שהוא צריך. אמרנו שמדריך דומה לרבי...

שאלה: לדבר על התקשרות לרבי?

אתה אמור להיות תלמיד חכם, ולתלמיד חכם יש טביעת עין

חכם יש טביעת עין[קלג]. זהו לאו דווקא מסר לכולם במפגש הראשון. הכל צריך להיות "באופן המתקבל", כהוראת הרבי הנ"ל, ולכל מדריך צריך להיות חוש של "אופן המתקבל", ויחד עם זה לא למנוע בר[קלד], ועל ההתחלה, מתוך אהבה ישראל אמתית, לפרסם את אלקותו יתברך בדרך החסידות, עם דגש על "המעשה הוא העיקר", הכל כנ"ל. אבל אם אתה מבחין באחד שמחפש לעצמו, ש'חסר לו', רבי — לא למנוע ממנו את זה (גם במפגש הראשון). צריך לזהות אותו ולדבר אליו בהשגחה פרטית כנ"ל.

מהרבה שאלות כאן נשמע שלא מספיק פעילות רק פעם בשבוע. צריך כנראה להקים בכל מקום ישיבה... לעסוק גם בהוראה וחינוך וגם בהדרכה. [נשמע שצריך ממש לקחת אחריות על החניכים? זה ממש מפחיד...] זה כל מה שמדברים לאחרונה[קלה] — שצריך לעבור ממסירות לאחריות, לקחת אחריות.

קלב הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות מה.

קלג ראה שבת קיד, א.
קלד משלי יא, כו. ראה סנהדרין צא, ב.
קלה ראה שיעור מוצאי ו' אב (נדפס בגליון ואתחנן-נחמו) תשפ"ה.

שיעור

קבלת פנים לחתן וכלה

"את הברית ואת החסד"

קיצור מהלך השיעור

בקבלת פנים לחתן וכלה ממשפחות התלמידים הקרובים דובר על סוד שם **אהוה** – שם ה־**טוב**, שם הדעת, השם הסודי שלא מפורש בתורה אבל רמוז בכל פרשה ופרשה – כשם ה**מחבר בין חתן וכלה**. בצירופים שונים בהם רמוז השם מופיעים החתן והכלה, כאשר לפעמים **החתן קודם לכלה** ולפעמים **הכלה קודמת לחתן**, כשכל התאמה כזו מלמדת משהו נוסף על **התפקיד והאופי המיוחדים** לאיש ועל אלו המיוחדים לאשה בבנין הבית. ההופעות של השם הקדוש בסיום פרשת ואתחנן (בה עלה החתן לתורה) ובתחלת פרשת עקב (בה התקיימה החתונה) מלמדות על **האיכות שכל אחד מבני הזוג מביא לבית** ועל היחס השונה שלהם ל**מצות "פרו ורבו"**, תכלית הנישואין. מזל טוב!

יחוד חתן וכלה בשם הדעת – שם אהוה

מזל טוב מזל טוב!

אנחנו ביום ראשון של פרשת עקב ובפסוק הראשון יש רמז חשוב של השם שבעצם מאחד את החתן והכלה — השם הקדוש אהוה, שם הדעת[א]. הרי יחוד של חתן וכלה הוא כמו "והאדם ידע"[ב] ובקבלה השם של הדעת הוא שם נסתר, השם שנקרא "אור הגנוז", השם של הבעל שם טוב, שם ה־**טוב** בגימטריא, **אהוה**.

ידוע שיש ספר שלם רק להסביר את הסוד של השם הזה, "אור הגנוז" של מהרי"ל מאניפולי, חבר טוב של אדמו"ר הזקן שגם כתב מכתב הסכמה על ספר התניא. השם הזה לא מופיע ככתבו, אלא רק בראשי תיבות או בסופי תיבות, ובספר "אור הגנוז" הוא עובר על כל התורה ודורש את כל ההופעות של השם הזה בר"ת או בס"ת וכו'. בכל פרשה יש את השם הזה, אבל בפרשת עקב הוא מופיע בפסוק הראשון, כמו בבראשית.

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. קבלת פנים ישבעם ותכלת־יהועדן שי' גנוט ט"ז מנחם־אב פ"ה – כפ"ח.

א פע"ח שער ק"ש פכ"ה.

ב בראשית ד, א.

חתן וכלה – "את השמים ואת הארץ"

שם **אהוה** מופיע פעם ראשונה בפסוק הראשון בתורה, בראשי התיבות "**את ה**שמים **ו**את **ה**ארץ" — השמים הם החתן והארץ היא הכלה[ג].

כידוע, יש שתי דעות[ד] — בית שמאי אומרים "שמים קדמו", החתן קודם לכלה, ובית הלל אומרים "ארץ קדמה", הכלה קודמת לחתן. בית הלל לומדים זאת מהפסוק הפותח את הסיפור השני של מעשה בראשית, בו כתוב "ביום עשות הוי' אלהים ארץ ושמים"[ה], אבל דעתם תקפה גם בפסוק הראשון — אף שהארץ כתובה בו אחר השמים, בכל זאת בשרש היא קודמת (ו"אחרון אחרון חביב")[ו], "אשת חיל עטרת בעלה"[ז], "הכל היה מן העפר"[ח], כמו שכתוב במאמר של החתונה[ט].

> יחוד של חתן וכלה הוא כמו "והאדם ידע" ובקבלה השם של הדעת הוא שם נסתר, השם שנקרא "אור הגנוז", השם של הבעל שם טוב, שם ה־**טוב** בגימטריא, **אהוה**

בכל אופן, השם הזה מופיע לראשונה ב"**את ה**שמים **ו**את **ה**ארץ" — לא סתם זו תחלת התורה. לפעמים מסבירים שהשמים הם התורה, "תורה מן השמים"[י], הענין של החתן הוא התורה, ו"הארץ" היינו "תהיו אתם ארץ חפץ"[יא], עם ישראל. השאלה היא מי קדם — החתן מייצג את התורה והכלה את כנסת ישראל, ומי מהם קדם? לפי פשט, "תלת קשרין מתקשראן דא בדא — ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה"[יב]. לפי זה, התורה לפני ישראל בסדר העליה. אבל כתוב במדרש, ומובא הרבה פעמים בחסידות, ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"[יג], גם לתורה הקדומה[יד]. בשרש ישראל קדמו, ולכן כתוב "דבר אל בני ישראל", "אמר אל בני ישראל", "צו את בני ישראל" — כל התורה היא בשביל ישראל. גם רש"י בתחלת התורה אומר על "בראשית" — "בשביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו'[טו] ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתה'[טז]" (יש עוד הרבה דברים במדרש[יז] שנקראים "ראשית", אבל את שני אלה[יח] רש"י מביא בפשוטו של מקרא). רש"י מקדים את התורה לישראל, כמו שהפסוק מקדים את השמים לארץ.

ידועה השאלה — למה כתוב "בראשית ברא אלהים" ולא 'אלהים ברא בראשית' (כמו שהפכו בתרגום השבעים[יט], בשביל הראש הגויי, שלא יטעו)? בכל אופן, יש סוד ש"בראשית ברא אלהים" היינו הסבר מי מגלה ("ברא") אלקות ("אלהים") — "בראשית", ישראל והתורה (כאשר בשרש הנוקבא קודמת לדכורא). התורה וישראל 'בוראים' את ה"אלהים", היינו מגלים אותו בעולם (ובלעדיהם הוא היה נשאר בבחינת "אכן אתה [לבדך, ללא התורה וישראל] אל

ג שמות רבה מא, ו; תנחומא כי תשא פט"ז; תקו"ז מז (פד, א). ראה גם **שכינה ביניהם** בהקדמה פ"ג.
ד חגיגה יב, א; בראשית רבה א, טו.
ה בראשית ב, ד. פסוק זה הוא ההופעה הראשונה של שם הוי' בתורה, ומשמע ששני השמות "הוי' אלהים" – שהם "שם מלא" (בראשית רבה יג, ג; טו, א) – מכוונים בעצמם כנגד "ארץ ושמים", הכלה והחתן. כלומר, שם הוי' הוא כנגד הכלה דווקא, ואין קדימה גדולה מזו!
ו בראשית רבה עח, ח (הובא ברש"י לבראשית לג, ב).
ז משלי יב, ד.
ח קהלת ג, כ.
ט ד"ה "לכה דודי" תרפ"ט, וראה גם ד"ה זה תשי"ד.
י סנהדרין פ"י מ"א.
יא מלאכי ג, יב.
יב זהר ח"ג עג, א.
יג בראשית רבה א, ד; תנא דבי אליהו רבה פי"ד ופל"א.
יד ראה עמק המלך ש"א פ"ב.
טו משלי ח, כב.
טז ירמיה ב, ג.
יז בראשית רבה א, ד. ובכ"מ.
יח המלה "**בראשית**" עצמה רומזת שיש (בעיקר) **ב** בחינות של "**ראשית**", תורה וישראל, כבפנים.
יט מגילה ט, א. ובכ"מ.

החסד הוא החתן, הוא צריך לעשות חסד עם הכלה שלו, צריך לרדת אל הכלה שלו וככה להתחבר אִתה. מי האמת? כתוב ש**אמת** ר"ת "**א**שה **מ**זרעת **ת**חלה", "**א**מת **מ**ארץ **ת**צמח" – אמת היא דווקא הכלה

מסתתר"[כ] בעצם. לכן אחרי "בראשית ברא אלהים" הפסוק ממשיך "את השמים ואת הארץ" — מי עושה את זה? השמים והארץ, התורה וכנסת ישראל, החתן והכלה (החתן והכלה לפי פשט מגלים את השותף השלישי[כא], המייחד אותם על ידי קיום מצות "פרו ורבו"[כב], בה מתקיים "והיו לבשר אחד"[כג]).

זו הפעם הראשונה שמופיע שם **אהוה** בתורה. גם הפעם האחרונה היא "**את ה**שמים **ו**את **ה**ארץ"[כד] — "נעוץ סופן בתחלתן". יש שש פעמים בתורה "את השמים ואת הארץ"[כה] ובנ"ך עוד שבע פעמים "את השמים ואת הארץ"[כו] — סה"כ **יג** פעמים, כנגד **יג** מדות הרחמים. שוב, זהו שרש יחוד החתן והכלה.

"את הברית ואת החסד"

בכל אופן, נחזור לפרשת עקב. בפסוק הראשון רמוז שם **אהוה** בראשי תיבות — "**את ה**ברית **ו**את **ה**חסד"[כז]. כשאני אומר "את הברית ואת החסד", אם אחד הוא החתן והשני הכלה — מי הברית ומי החסד?

כדי להבין מי כאן החתן ומי הכלה, מי השמים ומי הארץ בביטוי הזה, נראה עוד תופעה ידועה אצלנו[כח] — שחוזרת **יג** פעמים בתנ"ך — הביטוי "חסד ואמת"[כט]. כתוב בספרים[ל] ש"**חסד ואמת**" שוה בדיוק **חתן וכלה**. מי החתן ומי הכלה? כתוב ש"חסד ואמת" הם חתן וכלה לפי הסדר[לא]. "חסד" היינו "נחית דרגא נסיב איתתא"[לב], כטבע המים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך[לג] — החסד הוא החתן, הוא צריך לעשות חסד עם הכלה שלו, צריך לרדת אל הכלה שלו וככה להתחבר אִתה. מי האמת? כתוב[לד] ש**אמת** ר"ת "**א**שה **מ**זרעת **ת**חלה"[לה], "**א**מת **מ**ארץ **ת**צמח"[לו] — אמת היא דווקא הכלה. זהו חידוש, הייתי יכול לומר ש**אמת** היא "**א**יש **מ**זריע **ת**חלה", אבל זה לא התכל'ס — עיקר האמת הוא "**א**שה **מ**זרעת **ת**חלה", זהו האמת לאמתו[לז]. לכן אומרים שכאשר כתוב **יג** פעמים בתנ"ך "חסד ואמת" החסד הוא החתן והאמת היא "אמת מארץ תצמיח", הכלה.

נחזור לפרשתנו: כתוב בפסוק הראשון "את הברית ואת החסד". כבר למדנו שחסד הוא החתן, וממילא הברית צריכה להיות הכלה. לפי זה, כאן הכלה קודמת לחתן, לא

כ ישעיה מה, יד.
כא קידושין ל, ב.
כב בראשית א, כח.
כג בראשית ב, כד (וכפרש"י: "הולד נוצר על ידי שניהם ושם נעשה בשרם אחד").
כד דברים לא, כח.
כה בראשית א, א; שמות כ, יא; לא, יז; דברים ד, כו; ל, יט; לא, כח.
כו מלכים־ב יט, טו; ישעיה לז, טז; ירמיה כג, כד; לב, יז; חגי ב, ו; ב, כא; דברי הימים־ב ב, יא.
כז דברים ז, יב.
כח חתן עם הכלה עמ' קיד; יין משמח ח"א ש"א בתורה "חן אמת", ש"ב בתורה "יברא!" וש"ד בתורה "חסד ואמת". ובכ"מ.
כט בראשית כד, מט; מז, כט; שמות לד, ו; יהושע ב, יד; שמואל־ב ב, ו; שם טו, כ; תהלים כה, י; סא, ח; פה, יא; פו, טו; פט, טו; משלי ג, ג; כ, כח.
ל מגלה עמוקות ואתחנן אופן צו. ובכ"מ.
לא ניתן היה לבאר גם הפוך מהמבואר בפנים ולומר שהחתן העוסק בתורה הוא האמת, "אין אמת אלא תורה" (ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח; הקדמת איכה רבה פסקה ב; פסיקתא דרב כהנא פסקא טו אות ה) – מתאים גם לידוע אצלנו שאמת היא פנימיות היסוד, הכח המשפיע למלכות (מאמת את הבטחתו בנצח והוד) – ואילו הכלה היא החסד, "כלה נאה וחסודה" (כדעת בית הלל דווקא – הסוברים ש"ארץ קדמה" – בכתובות יז, א). "אלו ואלו דברי אלהים חיים", אך ההכרעה היא ש"**חסד ואמת**" הם **חתן וכלה** לפי הסדר ועל יסוד המבואר בפנים (ובמקורות שנסמנו), ודוק.
לב יבמות סג, א.
לג ראה ביאוה"ז לרמ"מ משקלוב דף מח.
לד ראה שער הפסוקים תהלים סימן פה.
לה ברכות ס, א.
לו תהלים פה, יב.
לז כפי שיתבאר בפנים

כמו ב"את השמים ואת הארץ". איך אני יודע שהברית היא הכלה? כי כתוב "אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי"[לח]. המלה ברית היא כריתת ברית. כמובן, "כמים הפנים לפנים"[לט], כשהאשה כורתת ברית לחתן גם החתן כורת לה ברית, אבל העיקר הוא האתערותא דלתתא, שהכלה כורתת ברית עם החתן.

ועוד, מעיקר דין תורה, יש הבדל בין כריתת הברית של האשה לכריתת הברית של האיש: כריתת הברית של האשה היא מוחלטת — ברית באמת לאמתו — שהרי אסור לה להזקק ח"ו לאחר (כך שהיא בבחינת "יונתי"[מ], שאינה נזקקת לאחר[מא]). לעומת זאת, הברית של החתן היא חלקית לגמרי, שהרי מדין התורה, לפני חרם דרבינו גרשום, מותר לו לשאת עוד נשים על אשתו (כלומר הוא בבחינת רֵעַ בלבד — בבחינת "רעיתי" — חבר טוב של אשתו, ותו לא, אך אינו דבק בה לגמרי[מב] עד שאינו יכול להפרד ממנה כלל ולהזדקק לאחרת ר"ל).

כריתת הברית של האשה היא מוחלטת – ברית באמת לאמתו – שהרי אסור לה להזקק ח"ו לאחר. לעומת זאת, הברית של החתן היא חלקית לגמרי, שהרי מדין התורה, לפני חרם דרבינו גרשום, מותר לו לשאת עוד נשים על אשתו

שוב, זהו לשון חז"ל, שהאשה כורתת ברית — לא כתוב שאיש כורת ברית. איש צריך לעשות חסד, אבל הכלה כורתת ברית. מה ההבדל? חסד יכול להיות לפי טעם ודעת, צריך להיות טוב עם הבריות, החל מהאשה — זהו דבר מובן. אבל ברית, כך כתוב[מג], היא למעלה מטעם ודעת — שגם כאשר הקשר בכלל לא מובן, לא מתיישב עם המציאות, המציאות אומרת הפוך, הברית קיימת לעולם ולנצח, למעלה מטעם ודעת. זו המעלה של "אשת חיל עטרת בעלה"[מד] — העטרה, הכתר, היא מקור כריתת הברית, שבאה מלמעלה מטעם ודעת.

"את המצוה ואת החקים"

אם כן, כאן כתובה קודם הכלה ואחר כך החתן. אבל הפלא שיש כאן תופעה — חד־פעמית בתורה — ששם אהוה מופיע בפסוק האחרון של ואתחנן ומיד בפסוק הראשון של עקב. בסיום ואתחנן כתוב "**את** ה**מצוה** ו**את** ה**חקים**", ומיד בפסוק הבא "**את** ה**ברית** ו**את** ה**חסד**"[מה].

אם אמרנו ש"את הברית ואת החסד" היינו הכלה ואחריה החתן, מה הסדר ב"את המצוה ואת החקים"? ידוע בחז"ל[מו] שהאיש מצווה במצות "פרו ורבו" ולא האשה. יש הרבה לומדות בענין — האשה לא מצווה?! יש את הר"ן המפורסם[מז], שהיא עוזרת, אז היא גם מצווה במדה מסוימת. בכל אופן, זו שאלה ידועה בתורה מה לגבי האשה. כאן יש לנו איזה רמז יפה שאצל האשה חתונה והולדת ילדים הן בגדר חק, לא מצוה.

לח ע"פ סנהדרין כב, ב.
לט משלי כז, יט.
מ שה"ש ה, ב.
מא ראה עירובין ק, ב וברש"י ד"ה "ועריות".
מב ואף שנאמר "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד" היינו לפני החטא (ונאמר, על העתיד, כאשר היתה בעולם רק אשה אחת), ואף שהאשה היא שגרמה לחטא, האיש הוא המפסיד העיקרי, שנפל מדרגתו לגמרי, מאחדות לריבוי, וד"ל.
מג ראה לדוגמה מאמרי אדה"ז כתובים ח"א תהלים ד"ה "פותח את ידיך" (עמ' קנד). ובכ"מ בדא"ח.
מד משלי יב, ד.
מה יצוין שעוד קודם מופיע השם בר"ת שלא כסדרו – "**את** ה**משפטים** ה**אלה** ו**שמרתם**" – אבל עוד יותר בולטת התופעה של הופעת השם כסדרו.
מו יבמות פ"ו מ"ו (הובא ברש"י בראשית א, כח); שו"ע אה"ע א, יד.
מז ר"ן על קידושין טז, ב סד"ה "גמ'".

במצוה יש בחירה חפשית – אם אני רוצה אני מקיים ואם אני לא רוצה אני לא מקיים – אבל בחק אין לי ברירה, אני חייב לקיים. לכן כתוב בחסידות שאת כל המצוות צריך לקבל כחקים, שהכל יהיה מחויב המציאות

מה ההבדל בין מצוה לחק? למצוה יש גם תפיסה בטעם ודעת, אבל חק הוא מעל לטעם ודעת[מח]. לכן בחק לא צריכה להיות מצוה בכלל – "זאת חקת התורה"[מט]. באמת חקים הם חלק מ־**תריג** מצוות, אבל המשמעות הפנימית של חק היא שהוא למעלה מטעם ודעת. בדרך כלל אומרים שחק הוא "גזרת הכתוב", מחויב המציאות. במצוה יש בחירה חפשית – אם אני רוצה אני מקיים ואם אני לא רוצה אני לא מקיים – אבל בחק אין לי ברירה, אני חייב לקיים. לכן כתוב בחסידות[נ] שאת כל המצוות צריך לקבל כחקים, גם מה שעל פי טעם ודעת – מה הכוונה? שהכל יהיה מחויב המציאות.

הלימוד אצל תלמיד חכם אמתי הוא לא מצוה, הוא חק, "זאת חקת התורה" (מעל לטעם ודעת לגמרי)

אצל האשה "פרו ורבו" זה מחויב המציאות, לא צריך מצוה בכלל. כשהאיש הולך לחופה – שילך בשמחה רבה ועצומה – זו "שמחה של מצוה", הוא עושה מצוה. אצל הכלה זה לא מצוה אלא חק – חק בל יעבור, מחויב המציאות. היא מבינה ש"לכך נוצרת". כמו שכתוב על תלמיד חכם – האיש, שלומד הרבה תורה – "אם למדת טובה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת"[נא]. זו תודעה שהלימוד אצל תלמיד חכם אמתי הוא לא מצוה, הוא חק, "זאת חקת התורה" (מעל לטעם ודעת לגמרי). את ההרגשה הזו האיש צריך לקבל מהאשה. כשמתחתנים כל אחד מקבל מהשני, והתחושה שהקשר שלנו הוא "חק בל יעבור" היא בדיוק כמו שהסברנו מהו ברית. חק הוא מחויב המציאות, וממילא הוא יחזיק מעמד לעולם ועד, ב"דור ישרים יבורך"[נב], כסיום המאמר.

לחיים לחיים, שנזכה לסוד השם **אהוה**. כאשר מחליפים את ה־**ו** ב־**ב**, בחילוף של אותיות **בומף**, מקבלים **אהבה**. הכל מתחיל משם הוי' ב"ה, **י־ה־ו־ה**, ויש שני חילופים – קודם מחליפים **י** ב־**א**, ואז הוא הופך לשם הטוב, שם **אהוה**. זהו חילוף של אי"ק בכ"ה, חילוף של הכתר דאריך בו ה־**א** קודמת ל־**י**. אחר כך מחליפים **ו** ב־**ב**, באותיות השפתים (אותיות המלכות[נג], סוד "כתר עליון איהו כתר מלכות"[נד]), והשם נעשה **אהבה**[נה]. השם הזה, שם הטוב (סוד "כי כל בשמים ובארץ"[נו], "דאחיד בשמיא וארעא"[נז]), הוא בעצם ממוצע המחבר בין **הוי'** ל־**אחד**, **אחד** היינו **אהבה**, וכל ממוצע המחבר גבוה משני הדברים שהוא מחבר[נח].

לחיים לחיים, שתזכו להקים בית נאמן בישראל, בנין עדי עד, בשמחה ובטוב לבב מרב כל.

מח ראה גם יומא סז, ב.

מט במדבר יט, ב.

נ בריבוי מקומות. ראה לדוגמה לקו"ש ח"ח שיחה א לפרשת חקת.

נא אבות פ"ב מ"ח. וראה גם שיעור ו' מנחם־אב (נדפס בגליון ואתחנן) השתא.

נב תהלים קיב, ב.

נג פירוש הסולם על זהר חדש צב, א.

נד הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

נה על הקשר בין שם הוי' לאהבה ראה גם **שערי אהבה ורצון** מאמר "אהבה – אור הקדוש ברוך הוא" באור א, ועוד.
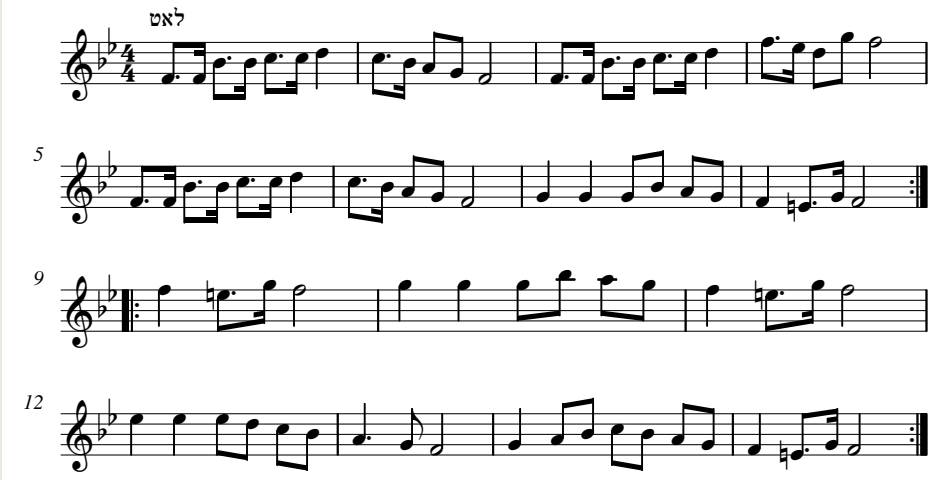
נו דהי"א כט, יא.

נז זהר ח"ב קטז, א. ובכ"מ; וראה נצוצי זהר להר"ר מרגליות שם.

נח סה"מ תקס"ה ח"ב עמ' תריב; מאמרי אדה"א שמות ח"א עמ' רמח; במדבר ח"ב עמ' תשכו. ובכ"מ.

ניגון

555 | כסלו תשפ"ד לברכה וייסגלס

"פני שבת נקבלה"

בקבלת שבת אומרים "**פ**ני **ש**בת **נ**קבלה" ר"ת **נפש**, סוד הנשמה היתירה שכל יהודי מקבל בשבת, שהיא הארת פנימיות השבת ("פני שבת") בנפשו. במוצאי שבת נאמר "וביום השביעי שבת וינפש" ופירשו רז"ל ""וינפש' – אוי אבדה נפש", היינו הסתלקות הנשמה היתירה של שבת קדש במוצאי שבת ("שבת וינפש" – כאשר שבת, בצאת השבת, אוי אבדה נפש). אך יש לפרש "וינפש" כפשוטו, שמתעצם עם הנפש (הנשמה היתירה של שבת), שמפנים אותה ("וינפש" לשון נפעל), והוא מה שנאמר בזֹהר אודות השבת – "מינה מתברכין כולהו יומין", כל ימי השבוע הבא עד ליום השבת הבאה. והוא סוד הרשימו שנשאר במקום החלל (עובדין דחול דששת ימי המעשה) שנוצר על ידי הצמצום (הסתלקות הנשמה יתירה). ולכן נאמר שתלמידי חכמים (הדבקים בתורה בכלל ובפנימיות התורה בפרט שהיא בחינת שבת) נקראים 'שבת' וטועמים את טוב טעם השבת כל ימי השבוע. נמצא שביחס למי שאינו דבוק בה' ובתורתו (שבשבת קדש גם בו מאיר אור השבת, כמבואר בתניא) נאמר ""וינפש' – אוי אבדה נפש", אך ביחס למי שדבוק בה' ובתורתו הפשט של "וינפש" הוא כנ"ל, שמתעצם עם הארת קדושת השבת כל ימי המעשה, והוא הנותן לו כח לקיים את מצות התורה "והתקדשכם והייתם קדשים" – "קדש את עצמך [בקדושת השבת] במותר לך". בקבלת השבת מקבלים את הארת פנימיות השבת, בצאת השבת מקבלים את הארת אחורי השבת, סוד הרשימו של השבת כנ"ל (וכידוע בסוד הרשימו, שלא נגע בו הצמצום כלל, חוץ ממה שהצמצום עצמו אינו כפשוטו, והוא רק מצדנו כו'). בקבלה, פני השבת היינו: **שבת בת ת**, ואחורי השבת: **ש שב שבת**, שביחד עולים **ד** פעמים **שבת**, 2808 = **אהבה פעמים יראה** – אהבה היא הפנים ויראה היא האחור. **בראשית** [ברא אלהים] אותיות **ירא שבת** כנודע, והוא נאמר במוצאי שבת שקדמה למעשה בראשית, בתחלת יום אחד, שנקרא יום אחד ולא יום ראשון על שם ההארה־הרשימו של השבת שקדמה למעשה בראשית, אור אין סוף ב"ה שקדם לצמצום הראשון.

המדור מוקדש לזכות **יהודית חנה** תחי' בת שרה מזל **כהן**

הסיפור החסידי

רבי אהרן מבעלז | תיזהרו מהצדיק הזה...

רבי אהרן ר'קח מבעלז, האדמו"ר הרביעי בשושלת בעלז, נולד באלול תר"מ בבעלז לאביו רבי ישכר־דוב, האדמו"ר השלישי בשושלת ולאמו בתיה־רוחמה, נכדת רבי אהרן מטשערנוביל, על שמו נקרא. גדל ולמד אצל אביו ואצל אבי אביו, רבי יהושע. לפני שמלאו לו 18 שנים התחתן עם מלכה, בת דודו. (לימים נרצחו אשתו וכל ילדיו בשואה). לאחר פטירת אביו, בשנת תרפ"ז, מונה לממלא מקומו באדמו"רות וברבנות העיר. רבי אהרן נודע מצעירותו בקדושתו הגדולה, עד שאחד מצדיקי הדור התבטא עליו "כנראה שיצר הרע שכח ממנו". כמו כן נודע באהבת ישראל הרבה שלו ובכך שלא יכל לשמוע רע על אף יהודי, 'דתי' או 'חילוני' כאחד. העיד על עצמו שנולד עם מידת הרחמנות. במהלך מלחמת העולם השנייה נמלט מפולין מאימת הנאצים, שרדפו אחריו באופן אישי, תחילה להונגריה ומשם לא"י. אחרי מגורים זמניים בירושלים קבע את משכנו בתל אביב. בארץ נישא רבי אהרן עוד שתי פעמים, אך לא נולדו לו ילדים מנישואים אלה. בנה את חסידות בעלז מחדש בארץ. במוצאי שבת כ"א מנחם־אב תרי"ז הסתלק, ומנוחתו כבוד בהר המנוחות.

ידוע שאצל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, היה ענין זה — למצוא תמיד זכות על כל בר ישראל — באופן נעלה מאוד, שלא היה יכול לדבר או לשמוע שום רע על יהודי. מסופר שפעם אחת בא אחד מראשי הציונים לבעלזא ונכנס להרה"ק, ולאחר שיצא חשש הרה"ק פן עכשיו יכנס לביהמ"ד ויפיץ שם את דעותיו הכוזבות, אך לעומת זה לא רצה להוציא מפיו תיבת "רשע" על יהודי, על כן שלח להודיע בבית המדרש שיש כאן צדיק המדבר כמו רשע ואסור לעמוד בד' אמותיו.

[זכרונם לברכה]

רבי אהרון מבעלז היה שילוב נדיר של קנאי חסר פשרות, אוהב ישראל ללא גבול ומנהיג ציבור זהיר ומפוכח. הוא אמנם חשש מהשפעות זרות על חסידיו, אך מצא דרך לשמור על הגבולות בלי להוביל לשנאה ולפסילה אישיות של האדם עמו נפגש. כצדיק אמיתי, הוא ידע להפריד בין האדם לבין הדעה שאחז בה, בין הצדיק שבפנים לדיבורי הרשע שבחוץ. ומעניין — אמנם לא נמסר לנו דבר על מה שהתרחש בחדרו של הצדיק, אך נראה כי הוא עצמו הקשיב לדברי הפעיל הציוני שבא אליו, ולא חשש לשמוע את דעתו. מדוע אם כן אסר זאת על חסידיו?

בקבלה נאמר, כי אדם הראשון הציץ בהיכלות הקליפה ונפגע מכך — ולכן הזהיר הרבי את חסידיו שלא להיכנס בשיחה עם אורחו — אך רבי אמיתי מסוגל גם להציץ בלי להיפגע. בדרך מליצה, נזכיר את מאמר הגמרא כי "חוסן — זה סדר נשים": רבי השומר את בריתו בשלמות, מחוסן מפני הכפירה ומסוגל לשוחח באהבת ישראל גם עם כופר שאסור לעמוד בד' אמותיו.

בכך שהרבי מתעניין בדברים הטובים שעושה ה"צדיק המדבר כרשע", רוצה לקרב אותו ולהכניס אותו תחת כנפי השכינה, הוא יכול גם להשפיע עליו לבסוף. במקום "להשיב

נערך ע"י יהודה הס.

לאפיקורוס" באופן חריף ומתנצח, הוא בוחר להסתכל עליו כצדיק ואהוב ובכך 'משיב לאפיקורס' בתשובה.

בתו של ר' אליעזר בראנד, מחסידי בעלז, סרה בנערותה מהדרך הישרה. היא התחתנה עם עו"ד יהודי ממשפחה מתבוללת, שגם הוא לא שמר תורה ומצוות, ונישואיה נערכו בלעמבערג, ללא ידיעת הוריה.

באותה עת נתבע האב למשפט אצל השלטונות, בגין עלילת שווא שהלשין עליו גוי אחד ממתחריו. האב החליט לנסוע לבעלז — לבקש ברכה להצלחה במשפט, וכאשר נודע לבתו על כך, פנתה אליו ובקשה להצטרף לנסיעה לבעלזא, כדי לשמוע את חוות דעתו של מרן אודות נישואיה...

כאשר הגיע תור החסיד וביתו להיכנס אל הרבי, נפעמה הבת מן המחזה: "לא אשכח זאת לעולם". אמרה לימים. "הצדיק מבעלזא ישב בקצה השולחן הארוך, ראשו כפוף למטה, גופו הקדוש צנום ורזה ועטוף במעיל פרווה הגדול פי כמה ממידותיו, ובקצה השולחן אל מול פניו דלקו שני נרות. המחזה היה שמימי והאווירה קדושה". החסיד סיפר למרן בקול נשבר על המשפט הקשה הצפוי לו. מרן סגר את עיניו והרהר מעט, ואחר שאלו האם הוא יודע מי הלשין עליו. נענה החסיד, כי זהו גוי ממתחריו. ייעץ לו מרן להציע לאותו גוי לעשות עמו שותפות במסחר ובכך לבטל את התלונה. "הלא בכך אפסיד מחצית הרווחים!" מחה החסיד, וענה מרן: "חצי ריוח הוא יותר טוב מכלום"... ופסק לו לעשות השותפות.

אחר כך סיפר החסיד בצער רב אודות בתו ומעשיה, וציין כי היא נמצאת כאן בחדר ובדעתו להרחיק אותה מביתו. כששמע הצדיק את הדברים הכאובים, הניח את ראשו לבעשר דקות. אחר כך שהרים ראשו ושאל: "האם התחתנה בחופה וקידושין כדת?" ענה האב: "אכן".

אמר מרן במפתיע: "אם כן, תקרב את החתן ותכבד אותו כשאר חתניך, ואף תיתן לו נדוניה כבולם...". חזר האב וניסה לומר למרן: "הלא הוא אפילו אינו יכול לדבר באידיש", נענה מרן ופסק: "אפילו הכי!"

ואכן ר' אליעזר שב לביתו וקיים את עצות הרבי. ראשית הציע למתחרהו שותפות. הגוי הסכים וביטל את התלונה, וברכת ה' שרתה על החסיד: הוא הצליח בכפל כפליים, ומחצית הרווחים הגיעה לסכום עצום. בנוסף לכך, בתו שמעה מפורשות את דברי הקירוב של הרבי, והדבר השפיע על מעשיה והיא התחזקה ביותר. גם החסיד קיים את חלקו והחל לקרב את חתנו, למרות שעדיין גרם לו עוגמת נפש.

בשנות הזעם נרצחו בעלה ובנה של הבת, והיא ניצלה והגיעה בגפה לאמריקה. שם התחתנה שוב עם עו"ד יהודי שרחוק היה מדרך המצוות, וכעבור שנים הגיעה לבקר בארץ ישראל. כששמעה כי הרבי הקדוש מבעלזא ניצל, הלכה לקבל את ברכתו הקדושה. כשסיפרו לכ"ק מרן זי"ע אודותיה, נענה ואמר: "אה, ר' אליעזר בראנד'ס טאכטער", וחיזק אותה מאוד.

מוסיף ומספר הרב אליהו זילברשטיין שליט"א — שליח חב"ד באית'קה:

נודע לי על אשה מבוגרת מאוד, ניצולת שואה, התורמת ספרי תורה למוסדות העוסקים בקירוב רחוקים. החלטתי לפנות אליה, ולהפתעתי ענתה לי האישה באידיש רהוטה, במבטא גליציאני... היא סיפרה עד כמה היא מתחרטת על שגרמה לאביה צער ועוגמת נפש בנערותה. לכן החליטה לתרום מכספה ספרי תורה — לזכות אביה, וכדי לקרב יהודים ליהדות, ולכפר על עזיבתה את דרך התורה.

פעם ביקרתי אצלה ודיברתי אל ליבה, שאמנם זכתה לתרום סכומים עצומים לקירוב רחוקים, אך מתי תעשה למען יהדותה שלה? שאלה אותי האשה, שכבר היתה אז בת תשעים ושש, במה תוכל להתחזק, וייעצתי לה, שתקפיד על נטילת ידים של שחרית וקריאת שמע מדי יום, והסברתי לה שבקריאת שמע היא מקבלת על עצמה עול מלכות שמים. היא החלה להקפיד על כך, וכעבור שבועיים נפטרה מתוך תשובה ותיקון המעשים".

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

יודע נגן

בעבודת ה' בניגון, האם יש עניין להתמקצע, או שמא המקצועיות היא רק לכיף?

מענה:

נגינה היא לא בכדי להתמקצע ולא בשביל הכיף — זו עבודת ה'! כאשר מנגנים — כדאי לנגן טוב.

המתקת חרדה ודכאון

בעקבות אירוע טראגי במשפחתה של אשתי תחי', היא סובלת מדכאון וחרדות. נודה לעצת וברכת הרב.

מענה:

ברכה לבריאות הנפש והגוף והשראת שכינה ביניהם.

"ומתוק האור" — היינו שיש בכחו להמתיק את החרדה והדכאון. וכך יש לכוון כשאומרים **אחד** ("הוי' אחד") שהוא ר"ת **א**ור (ממתיק) **ח**רדה **ד**כאון.

יש להשתדל, בכל עז, שבבית תהיה אוירה של "אורה ושמחה וששון ויקר" (כמו שאומרים בכל מוצאי שבת, הזמן בו עוברים מיום המנוחה והשמחה לימי חרדה ודכאון).

ועוד, שאצל תלמיד חכם (בחינת אור השבת) כל השבוע הוא אור (ללא חרדה ודכאון כלל).

הכלל, צריך להכניס הרבה אור הביתה!

שתבשרו בשורות טובות.

חוסר החלטיות בשידוך

אני בעונת השידוכין וכבר נפגשתי עם בחור מספר פגישות, אך אני מתקשה להחליט. מצד אחד, אני לא מרגישה שהוא לא מתאים לי ומצד שני, אני לא מרגישה שזה הוא בוודאות. אני מרגישה נוחות ונעימות בפגישות, נח לי לדבר וגם לשתוק, אך אני לא מרגישה ב"אורות".

יש לנו כיוונים ודברים משותפים אך יש גם דברים שבהם אנו שונים ואנחנו צריכים להכיל את השונות הזו. כמו כן ברור לי שיש דברים שאני עדיין לא יודעת ולא אכיר עד שנתחתן (אם אכן נחליט להתחתן). כל הנ"ל גורם לי לחשוש ולא להיות בטוחה אם אנחנו באמת מתאימים ואם נסתדר ויהיה לנו טוב יחד בחיי נישואים. קיים בי גם חשש מחיי נישואים כשלעצמם, וזה עוד יותר מקשה עלי להחליט.

מענה:

העיקר (במקום שקשה להחליט בפשטות, כפי שאת מתארת) — להתבונן האם לבחור יש מדות טובות וירא שמים (ומה טוב שיהיה בן תורה באמת — היינו בפנימיות מהותו), האם הוא יהיה אבא טוב לילדים שלכם, האם יש לכם שפה משותפת כשמדברים על נושאים של תוכן (תוכן תורני), והכי חשוב — האם הציור של השליחות והבית שאתם שואפים להקים תואם (הסימן הכי מובהק להתאמה הוא שבאופן ספונטני כאשר נוגעים בנקודה של שליחות לעם ישראל שניכם מתלהבים מאותו כיוון). בקיצור, לא הלב קובע לבד אלא דווקא עם הנחיית המח (וכך הרבי כותב, שלפני החתונה — לקבל את ההחלטה להתחתן — זה יותר שייך למח מאשר ללב. אכן צריך להיות בסיס של משיכת הלב, אבל עיקר הרגש שבלב אמור להתפתח רק אחרי החתונה).

ברכה לבשורות טובות.

אָנֹכִי וְהַיְלָדִים

הַמָּדוֹר לְיַלְדֵי יִשְׂרָאֵל

ל"ג פְּנִינִים

שָׁלוֹם יְלָדִים!

בַּפָּרָשָׁה שֶׁלָּנוּ מַמְשִׁיךְ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ לְגוֹלֵל בְּאָזְנֵי הָעָם אֶת כָּל קוֹרוֹתֵיהֶם בְּמֶשֶׁךְ אַרְבָּעִים שָׁנוֹת הַהֲלִיכָה בַּמִּדְבָּר. הַתֵּאוּר כּוֹלֵל כַּמּוּבָן אֶת הַנִּסִּים הַגְּדוֹלִים, הָחֵל מִיְּצִיאַת מִצְרַיִם דֶּרֶךְ נְסִי הַמָּן וְהַבְּאֵר וְעַד לְמַעֲמַד הַשִּׂיא — קַבָּלַת הַתּוֹרָה לְמַרְגְּלוֹת הַר סִינַי.

לַמְרוֹת הַכֹּל, אַל תַּחְשְׁבוּ שֶׁהַהֲלִיכָה וְהַשְּׁהִיָּה בַּמִּדְבָּר הָיְתָה דָּבָר כָּל כָּךְ פָּשׁוּט וְקַל. אָמְנָם הָיְתָה לָהֶם הֲגָנָה שֶׁל עַנְנֵי הַכָּבוֹד, מִפְּנֵי הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמֵּעֲלֵיהֶם אוֹ הַנְּחָשִׁים שֶׁתַּחַת רַגְלֵיהֶם, אֲבָל אַחֲרֵי הַכֹּל מְדֻבָּר בְּמַסָּע אָרֹךְ, מְטַלְטֵל וּמְיַגֵּעַ.

אֵיךְ אֲנִי יוֹדֵעַ? כִּי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ בְּעַצְמוֹ מְתָאֵר לָנוּ כָּךְ אֶת תְּנָאֵי הַמִּדְבָּר. אֶת הַהֲלִיכָה הַמְמֻשֶּׁכֶת, שֶׁאַף אֶחָד לֹא יוֹדֵעַ מָתַי הִיא כְּבָר תִּסְתַּיֵּם, הוּא מְתָאֵר כְּעִנּוּי — "וַיְעַנְּךָ"! יוֹתֵר מִכָּךְ, אֲפִלּוּ הַמָּן הַפְּלִאִי, זֶה שֶׁיָּרַד מִשָּׁמַיִם בְּדֶרֶךְ נֵס וְשֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל הָיָה לִטְעֹם מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם, הוּא מְתָאֵר כְּסוּג שֶׁל הַרְעָבָה — "וַיַּרְעִבֶךָ"!

אֲבָל לֹא סְתָם כָּךְ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ טוֹרֵחַ לְפָרֵט כָּל זֹאת. הוּא רוֹצֶה לְהַסְבִּיר לָנוּ הֵיטֵב מַהִי בְּדִיּוּק הַמַּטָּרָה בְּכָל הַתְּלָאוֹת הַלָּלוּ.

'תָּבִיאוּ לִי'

שְׁמַעְתֶּם פַּעַם עַל הַמֻּשָּׂג "חִנּוּךְ יְלָדִים"? נוּ, בָּרוּר. זֶה מָה שֶׁהַהוֹרִים וְהַמּוֹרִים שֶׁלָּנוּ עוֹשִׂים כָּל הַזְּמַן. אֲנַחְנוּ רַק יְלָדִים וְהֵם הַמְּבֻגָּרִים, וְלָכֵן הֵם תָּמִיד מַרְאִים לָנוּ וּמַדְרִיכִים אוֹתָנוּ מָה נָכוֹן לַעֲשׂוֹת וּמָה לֹא. אָז לֹא לָזֶה אֲנִי מִתְכַּוֵּן. אֲנִי מִתְכַּוֵּן לְמָה שֶׁעָשָׂה שִׁימִי, אָחִי הַקָּטָן וְהַשּׁוֹבָב, לַהוֹרִים שֶׁלִּי. הוּא 'חִנֵּךְ' אוֹתָם לִהְיוֹת יוֹתֵר הוֹרִים מֵאֲשֶׁר סְתָם הוֹרִים...

זֶה הָיָה הוֹלֵךְ בְּעֵרֶךְ כָּכָה: בַּצָּהֳרַיִם הוּא נִכְנָס הַבַּיְתָה, זוֹרֵק אֶת הַתִּיק עַל הָרִצְפָּה וְאַחֲרָיו אֶת עַצְמוֹ וּמִיָּד מַתְחִיל בְּסִדְרַת יְלָלוֹת. 'מָה קָרָה?', בִּתְחִלָּה אִמָּא הָיְתָה נִזְעֶקֶת. 'רוֹצֶה מַמְתָּק!', זוֹ הַתְּגוּבָה. 'טוֹב, שִׁימִי, אָמַרְנוּ שֶׁזֶּה

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

לְשַׁבָּת', מְנַסָּה אִמָּא לְהַזְכִּיר לוֹ. בְּמָקוֹם לְהִזָּכֵר וּלְקַבֵּל עָלָיו אֶת גְּזַר הַדִּין בְּאַהֲבָה, הוּא מַגְבִּיר אֶת הָאֵשׁ, וְהַיְלָלוֹת מַתְחִילוֹת לַהֲפֹךְ לִשְׁאָגוֹת: 'תָּבִיאוּ־וּ־וּ־וּ', 'מַמְתַּ־אַ־אַ־ק'! אִמָּא מְנַסָּה לְרַכֵּךְ: 'שִׁימִי, אַתָּה כְּבָר לֹא תִּינוֹק, זֶה מָה שֶׁשִּׁכַּמְנוּ'. וּמָה נִרְאֶה לָכֶם, זֶה עָזַר? מַמָּשׁ לֹא! הַפַּעַם הַגְּבָרַת קֶצֶף הָאֵשׁ מִצִּדּוֹ בָּאָה כְּבָר בְּצוּרָה שֶׁל בְּעִיטוֹת לְכָל עֵבֶר.

הַתּוֹצָעָה הִוא חֲזָרָה עַל עַצְמָהּ יוֹתֵר מִפַּעַם אַחַת, לֹא רַק בַּצָּהֳרַיִם וְלֹא רַק עַל מַמְתָּק. שִׁימִי הִתְחִיל לְפַתֵּחַ סוּג שֶׁל הִתְנַהֲגוּת כָּזוֹ. מָה שֶׁלֹּא מוֹצֵא חֵן בְּעֵינָיו הָיָה הוֹפֵךְ לְסִבָּה לַהֲפִיכַת הַבַּיִת. אַבָּא וְאִמָּא כְּבָר נִרְאוּ מְיֻאָשִׁים. מִצַּד אֶחָד הֵם לֹא רָצוּ לְוַתֵּר לוֹ וּלְהַכְנִיעַ לְכָל שְׁגָעוֹן שֶׁפִּתְאוֹם 'בָּא לוֹ', וּמִצַּד שֵׁנִי אִי אֶפְשָׁר שֶׁכָּל סִפּוּר קָטָן הוֹפֵךְ לְרַעַשׁ כָּל כָּךְ גָּדוֹל. שִׁימִי חַיָּב לְהִתְבַּגֵּר.

'פּוּפּוּ חַיָּב לְפִתְאֹם'

נִרְאֶה לִי שֶׁהַהוֹרִים הִתְיַעֲצוּ עִם מִישֶׁהוּ שֶׁמֵּבִין בִּדְבָרִים כָּאֵלּוּ, כִּי בְּיוֹם אֶחָד, הֶעֱסֵק הִתְחִיל לְהִשְׁתַּנּוֹת. אִמָּא הֵכִינָה שֶׁלֶט גָּדוֹל עִם הַכּוֹתֶרֶת 'שִׁימִי נְהִיָה גָּדוֹל!', וְתַחְתֶּיהָ עֶשְׂרוֹת רִבּוּעִים רֵיקִים. בָּרֵגַע שֶׁשִּׁימִי הִתְחִיל לְהַפְעִיל אֶת הַתִּזְמֹרֶת הַקִּבּוּעָה שֶׁלּוֹ אִמָּא הָיְתָה לוֹקַחַת טוּשׁ שָׁחֹר וּמְמַלֵּאת אִתּוֹ רִבּוּעַ אֶחָד. אִם הַתִּזְמֹרֶת הָיְתָה מִתְגַּבֶּרֶת הָיָה נוֹסָף אֵלָיו עוֹד רִבּוּעַ. בְּעִיטוֹת הָיוּ כְּבָר מְבִיאוֹת לְתוֹצָאָה שֶׁל שְׁלֹשָׁה רִבּוּעִים מְלֵאִים. אֵין לִי מֻשָּׂג מָה הָיָה הַ'מְחִיר' שֶׁל כָּל רִבּוּעַ עֲבוּר שִׁימִי, אֲנִי רַק יוֹדֵעַ דָּבָר אֶחָד, וְהוּא בְּבֵרוּר מַשֶּׁהוּ שֶׁהִשְׁתַּנָּה: אַבָּא וְאִמָּא הִפְסִיקוּ לְהִלָּחֵץ מִכָּל צְעָקָה שֶׁל שִׁימִי. אֵיךְ אוֹמְרִים? מַחְסָנִית הַנֶּשֶׁק שֶׁלּוֹ נוֹתְרָה לְלֹא כַּדּוּרִים... מַמָּשׁ פֶּלְא! כְּכָל שֶׁהֵם פָּחוֹת נִלְחָצוּ — כָּךְ הָלַךְ שִׁימִי וְהִפְחִית אֶת עָצְמַת הָאֵשׁ שֶׁלּוֹ. הוּא הִתְחִיל לְהָבִין שֶׁהָעֵסֶק לֹא מַמָּשׁ מִשְׁתַּלֵּם.

לֹא הֶאֱמַנְתִּי עַד שֶׁרָאִיתִי, אֲבָל אֶתְמוֹל כְּשֶׁשִּׁימִי חָזַר הַבַּיְתָה מַמָּשׁ שִׁפְשַׁפְתִּי אֶת הָעֵינַיִם. הוּא נִכְנַס, תָּלָה אֶת הַתִּיק עַל הַמִּתְלֶה, וְנִגַּשׁ אֶל אִמָּא בְּחִיּוּךְ שֶׁל נִצָּחוֹן: 'אִמָּא, נָכוֹן מַמְתָּק זֶה רַק לְשַׁבָּת?'...

קְלִישׁוֹת בַּיְּצֵת

לָמָּה אִמָּא מִתְאָרֶת אֶת מָה שֶׁקָּרָה לְשִׁימִי בַּמִּלָּה 'הִתְבַּגְּרוּת'? כִּי יֶלֶד חַי אֶת הָרֶגַע. מָה הַכַּוָּנָה? שֶׁאִם שִׁימִי, זֶה שֶׁלִּפְנֵי הַמִּבְצָע, רָצָה לְשַׂחֵק בְּלֶגּוֹ — הוּא רָצָה אוֹתוֹ כָּאן וְעַכְשָׁו! אוֹי וַאֲבוֹי אִם מִישֶׁהוּ יְנַסֶּה לָקַחַת אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ. כֶּרֶגַע הוּא וְהַלֶּגּוֹ הֵם זוּג מִשָּׁמַיִם. אָז נִרְאֶה כְּאִלּוּ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ הֵיטֵב מָה הוּא רוֹצֶה, נָכוֹן? אֲבָל מָה יִקְרֶה אִם בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל הַהַרְכָּבָה אַצִּיעַ לוֹ 4 חֲפִיסוֹת שׁוֹקוֹלָד? אֵיךְ שֶׁאֲנִי מַכִּיר אוֹתוֹ, בְּאוֹתָהּ שְׁנִיָּה הוּא יִזָּנַח לְגַמְרֵי אֶת הַלֶּגּוֹ, עֲבוּרוֹ הוּא צָרַח לְפָנַי רֶגַע בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת, וּמִיָּד יִשְׁקַע בַּהֲנָאַת הַלִּקּוּק. אָז מָה זֶה אוֹמֵר — שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מָה הוּא

רוֹצֶה אוֹ שֶׁלֹּא?

מֵהַהִתְנַהֲגוּת שֶׁל שִׁימִי אֲנִי מֵבִין שֶׁהַהֶבְדֵּל בֵּין יֶלֶד לִמְבֻגָּר קָשׁוּר לַמִּלָּה **דַּעַת** — מְבֻגָּר יוֹדֵעַ וְיֶלֶד פָּחוֹת. לֹא שֶׁיֶּלֶד קָטָן לֹא יוֹדֵעַ כְּלוּם, הֲרֵי הוּא יוֹדֵעַ לוֹמַר מָה הוּא אוֹהֵב וּמָה לֹא, אֶלָּא שֶׁהַדַּעַת שֶׁלּוֹ מְאֹד קְלִילָה, וְזֶה אוֹמֵר שֶׁבְּקַלּוּת רַבָּה אֶפְשָׁר לְהַסִּיחַ אֶת דַּעְתּוֹ וְלִגְרֹם לוֹ לַעֲבֹר מִמִּשְׂחָק לְמִשְׂחָק. אוֹתִי לְדֻגְמָה אִי אֶפְשָׁר לְפַתּוֹת עִם שׁוֹקוֹלָד. אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַטַּעַם שֶׁלּוֹ נִגְמָר דֵּי מַהֵר, וַאֲפִלּוּ מַשְׁאִיר לִי בַּפֶּה בַּסּוֹף קְצָת טַעַם מַר... אֲבָל מָה יִקְרֶה אִם יַצִּיעוּ לִי אוֹלָר־לֶדֶרְמָן מְקוֹרִי וּמִקְצוֹעִי? פֹּה אֲנִי לֹא כְּבָר לֹא בָּטוּחַ שֶׁאֶעֱמֹד בַּפִּתּוּי...

לְהִתְבַּשֵּׂר וְלָדַעַת

נַחֲזֹר לְמֹשֶׁה רַבֵּינוּ. לְעַם יִשְׂרָאֵל יֵשׁ אֱמוּנָה חֲזָקָה בַּה'. הִיא נְטוּעָה בָּהֶם וְאָנוּ מַכִּירִים זֹאת עוֹד מִימֵי גָּלוּת מִצְרַיִם, אֲבָל אֱמוּנָה לְחוּד וְהִתְנַהֲגוּת לְחוּד.

הֵם יְכוֹלִים לְהַאֲמִין בַּה' וְיַחַד עִם זֶה לְהִתְלוֹנֵן: 'לָמָּה יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם?'. ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁנִּתְבַּגֵּר, וְשֶׁהָאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ בּוֹ תִּהְיֶה יַצִּיבָה, כְּמוֹ הַדַּעַת שֶׁל מְבֻגָּר.

מָה ה' עוֹשֶׂה? מֵבִיא עָלֵינוּ נְסִיּוֹנוֹת. לֹא חָכְמָה לְהַאֲמִין בַּה' כְּשֶׁיֵּשׁ לָנוּ שֶׁפַע שֶׁל מַמְתַּקִּים, כָּל מָה שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים. הָאֱמוּנָה בָּאָה לְמִבְחָן דַּוְקָא כְּשֶׁקָּשֶׁה לָנוּ.

אַל דְּאָגָה! ה' יִתְבָּרַךְ לֹא מֵבִיא עַל הָאָדָם נִסָּיוֹן אִם הוּא לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ. לְהֶפֶךְ, לֹא רַק שֶׁהוּא יָכוֹל, הוּא מֻכְרָח! הֲרֵי גַּם הוּא רוֹצֶה לְהִתְבַּגֵּר...

בְּאֵלּוּ מִלִּים אוֹמֵר לָנוּ זֹאת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ: "כִּי מְנַסֶּה ה' אֱלֹקֵיכֶם אֶתְכֶם". יוֹדְעִים לְשֵׁם מָה? — "**לָדַעַת!**". כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת בָּאִים כְּדֵי לְהַגְדִּיל לַיְהוּדִי אֶת הַדַּעַת וְיַחַד עִמָּהּ אֶת הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁלּוֹ לַה'!

שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲמֹד בַּנִּסְיוֹנוֹת וְלָדַעַת!

שַׁבָּת שָׁלוֹם וּמְבֹרָךְ!

כ"י

יחס־יחד־אחד הוא סולם של התקדמות בקשר בין אנשים, בדגש על חיי הנישואין: הקשר מתחיל ממפגש בין אנשים שיש ביניהם פערים, בעלי פרצופים שונים ודעות שונות, שמצליחים למרות השוני לבנות **יחס** מתוקן, טוב ומכבד. בשלב הבא הם מתקרבים מספיק, מרגישים שיש להם יעד משותף ומחליטים ליטול על עצמם **יחד** משימה, אותה הם ממלאים מתוך שיתוף פעולה. בסופו של תהליך, השנים מוּתכים להיות **אחד**, חלקים ביחידה אורגנית אחת — "ודבק באשתו והיו לבשר אחד" (כאשר האחדות שלהם משקפת את אחדות ה', "הוי' אחד").

למרות שפסגת הסולם היא ההגעה למצב של 'אחד', יש ערך מיוחד לשלב ה'יחד' — "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", "ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל". דווקא ב'יחד', בו נשמרים הגוונים השונים, מודגש הכח של ההתגייסות המשותפת למשימה ושל ההליכה בדרך אל היעד האחד, כאשר כל אחד תורם את חלקו ומשלים בכך את זולתו. בעומק, דווקא ב**יחד** מתגלה כח ה**יחוד** האלקי — הכח לגלות את האחדות גם בתוך כל הפרטים כפי שהם.

תחושת ה'יחד' הזו מאפיינת את דרך הלימוד של הרב גינזבורג, בה כל אחד מהגוונים השונים שומר על יחודו ועוצמתו, אבל כולם מתלכדים לתמונת עולם שלמה. ב'יחד' הזה עוסקים השבוע כל שיעורי הגליון — החל מהיחוד בין הצדיק והרשע, דרך ה'יחד' בחינוך והדרכה ועד ל'יחד' של חתן וכלה, כשכל אחד מהם מעניק את האופי המיוחד שלו לבית.

להצטרפות למפיצי נפלאות:
itiel@pnimi.org.il
bit.ly/niflaot-85
052־4295164 או סְרקו:

י	נ	י	ע	ל	ג	
ה	ט	י	ב	א	ו	
ת	ו	א	ל	פ	נ	
ך	ת	ר	ו	ת	מ	

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il
רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:
079־9211452 או 02־5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים